

SZENT BONAVENTURA

KRISZTUS, A MI SZŐLŐTÖNK

P. KILIÁN CSABA OFM.

fordítása

MAGYAR BARÁT, BUDAPEST

1914. ÉVI FELKIÍRLET FERENCES MESTEREI 13.
MEGINDÍTOTTA P. SCHROTTY PÁL OFM

13.

Szent Bonaventura :
KRISZTUS, A MI SZŐLŐTŐNK
Vitis mystica

SZENT BONAVENTURA

**KRISZTUS,
A MI SZŐLŐTÖNK**

— Elmélkedés Jézus szenvedéséről —

*Vitis Mystica seu Tractatus de
Passione Domini*

P. KILIÁN CSABA OFM.

fordítása

MAGYAR BARÁT. BUDAPEST

Sorraveszi a szőlőmívelés minden kellékét, s alkalmazza a szenvedő Üdvözítő sorsára. Már maga a hasonlat is jellegzetesen bonaventurái igényekre vall. Leleményesen fűzi gondolatait a szőlő dugványozásához, metszéséhez, kapálásához, kötözéséhez, törzséhez, leveleihez és virágjához, még a lugas favázának szerkezetében is meglátja a kereszt alakját, s valósággal végigzokogja az igazi Szőlőtőnek gyötrelmeit. Sok kézirat így is címezte a Titokzatos Szőlőtőről írt munkát: Bonaventura testvér stralmai a mi Urunk szenvedéséről. Int is, hogy ne resteljünk sírni Jézus szenvedésén. Nem érzélgésből, hanem annak a felismerésből, mit kellett Megváltónknak szenvednie, hogy megmutassa szeretetét irántunk, s viszonszeretetre gyullasszon bennünket. Krisztus ajkára adja szemlélődésének alapgondolatát: Kárpótolj szenvedésemért és megtestesülésemért, s add nekem magad, hisz érted lettem emberré, és érted szenvedtem. Én a tied lettem, hogy te is az enyém légy!

Sokáig Szent Bernátot tekintették a könyv szerzőjének. Nem is csoda! A gyak-

ran oly elméleti magasságokba szálló Bonaventura itt teljesen élményeire hagyatkozik, s a szentírási és misztikai irodalom minden költői szépségét csokorba köti, hogy szánakozó lelkét megszólaltassa, s szívét Krisztus szerelmére hangolja. A Mézajkú Egyháztanító stilusa az Szent Bonaventura hozzájárt iskolába, s tőle vette az érzelmek elevenségét és mélységét. A szerkezet azonban, s a kép tagadhatatlanul bonaventurái, s az Élet Fájának, A Kisdéd Jézus ünneplésének, az Itinerariumnak és a Soliloquiumnak szerzőjére vall. Különösen újonan felfedezett hiteles alakjában, amely feltűnően elüt az eddig ismert, s Szent Bernátnak tulajdonított alak terjedelmétől és értékétől. Mesteri példája a szenvedő Istenember iránt való tiszteletnek és részvételnek, szeretetnek és odaadásnak.

Csak az vegye kezébe ezt a könyvet, aki Bonaventura lelkével akarja végigszemlélni Jézus szenvedését, s imádkozni, elmélyedni, együttérezni és zokogni tud annak a szeretetnek láttára, amely Üdvözítőnket szenvedésének vállalására készítette. Nem értekezésnek, hanem kalauznak

szánta szerzőnk ezt az irást. Úgy forgassuk,
mint imakönyvünket szoktuk: olvassuk
fejezeteit, s engedjük szabadjára érzelme-
ink és könnyeink árhát, tisztítsuk meg
benne szívünket, s adjuk vissza annak, aki
értünk testet öltött s oly sokat szenvedett.

Budapest, 1946 nagypéntekjén,

a szerkesztőbizottság.

KRISZTUS,
A MI SZŐLŐTŐNK

Bevezetés.

Én vagyok az igazi szőlőtő.¹

Jöjj, ó Jézus, kegyes szőlőtőm! Jöjj, Uram, Jézus Krisztusom. Te életfája a paradicsom közepén,² amelynek levelei gyógyulásra szolgálnak.³ Gyümölcsei pedig meghozzák az örök életet. Jöjj, áldott virágszál, s egyben az áldott vesszőnek, a legtisztaságosabb Szűz Mariának áldott gyümölcse! Nélküled senkisé is lehet bölcs, mert Te vagy az örök Atya bölcsesége.

Légy kegyes, tápláld erőtlenn és kiszikkadt értelmemet az *értelem kenyérével és a bölcsesség vizével.*⁴ Ó, Dávid kulcsa, nyisd fel értelmemet, hogy a nehéz igazságok is nyilvánvalókká legyenek előttem. Ó, igazi világosság, sugározd belém fényedet. Oszlasd el a homályt, hogy rajtam keresztül a Te fényedben és világosságodban örök életet nyerjen az is, aki beszél, és azok is, akik hallgatják őt. Amen.

I. FEJEZET.

A szőlőtő tulajdonságai.

1. *Én vagyok az igazi szőlőtő.*

Urunk, Jézus Krisztusunk segítségével állítsuk szemünk elé a földi szőlőtő néhány tulajdonságát, hogy meglássuk bennük az égi szőlőtő tulajdonságait is. De ne csak azokat a sajátságokat vizsgáljuk, amelyek már természetyszerűleg adva vannak a szőlőtőben, hanem azokat is, amelyeket kívülről alkalmazunk a szőlőtő megművelésére.

2. Az első szempont, mely megfontolásra kínálkozik, az a tény, hogy a szőlőt ültetik, és nem vetik az emberek. A szőlőtőről levágott vesszőt dugványozzák el, és éppen ez a mozzanat tartalmaz utalást Jézus fogantatására. A szőlőtőből lett szőlőtő az Istenből született Isten, az Atya fia, aki ugyanolyan örök és egylényegű, mint az, akitől született.

De hogy több gyümölcsöt hozzon, földbe ültetik a szőlővesszőt: Szűz Máriában való fogantatásával Jézus az lett, ami

sohasem volt, de megmaradt annak, ami volt.

Áldott egy föld ez, mely meghozta az áldást valamennyi nemzetnek! Valóban áldott, mert az Isten kegyességének ajándéka révén ily áldott gyümölcsöt termett.

Ez az a föld, amelyről írva van: *Ember sem volt, ki művelje a földet. Azonban forrás fakadt a földből és megöntözte a föld egész színét.*⁵ Valóban nem emberi ténykedésre fogadta magába ez a föld az Isten Fiát, hanem mert megöntözte őt a Szentlélek vize. Nem így olvassuk-e az Írásban: *A Szentlélek száll Tereád és a Magasságbeli ereje megárnyékoz Téged.*⁶ Ugyancsak a szentírás mondja erről a földről: *Nyiljék meg a föld és teremje a szabadtót.*⁷ Megnyílt hát a föld, a Boldogságos Szűz Mária, a hit által, mert hitt és engedelmeskedett az angyal szavának. És megszülte az üdvösséget hozó szőlőtőt, a mi Megváltónkat, aki meghozta számunkra az örök élet boldogságát.

Megszületett immár a mi szőlőtonk. Alkalmazhatjuk hát rá a szőlőtő megművelésének néhány sajátosságát.

II. FEJEZET.

A szőlő metszése.

1. Az emberek meg szokták *metszeni* a majdan gyümölcsöt hozó szőlőtőt. A *metszést* vehetjük valóságos (*corporaliter*) és átvitt (*figurative*) értelemben is. Körülmetélték a mi Urunk Jézus Krisztust, nem mintha rászorult volna erre a körülmetélésre, hanem hogy enyhítse fájdalmainkat annak fájdalmaival, aki nem önmagáért, hanem értünk szenvedett, s aki azért sebesített meg, hogy gyógyítsa fájdalmainkat.

2. Másképpen is érthetjük szőlőtőnknek, hön szeretett Jézusunknak megmetszését. Állítjuk, hogy ebben az életben mindentől megfosztották, holott mindent birhatott volna. Az apostoltól vesszük a megmetszésnek ezt az értelmezését, aki Jézusról mondja: *Aki midőn az Isten alakjában volt, kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját.*⁸ Maga a kiüresítés ugyanis a megmetszésnek egyik fajtája. Amint

megkisebbedik a metszés folytán a szőlőtőke, akként az igazi szőlőtő, az Úr Jézus Krisztus a megtestesülés tényével az angyaloknál kisebbé tette magát,⁹ sőt az összes emberek alá alázta magát.

3. *Miképpen?* A gyalázat ollójával lemetsették dicsőségét, a megalázás késével hatalmát, a fájdalom metszőjével gyönyörét, a szegénység bárdjával gazdagságát. Nézd hát, *mennyi* mindent metszettek le róla. Az, akinek kezes szolgája az ég minden dicsősége, sőt, aki csak egyedül maga a dicsőség, szinte eldobja magától ezt a dicsőséget. Szolgaöltözetet vesz magára, vállalja a meggyalázásokat, rongyokba öltözik, hogy rongyainktól szabadítson meg minket, és ősi dicsőségünket megújítsa nekünk. Az, aki egyetlen intésével tartott mindent hatalmában az alvilágban, a földön és az égben, olyannyira megalázódik, hogy legutolsónak tartják az emberek között.¹⁰ Vállalja az éhséget és a szomjúságot, a meleget és a hideget, a betegségeket, s végül a halál gyötrelmei alól sem vonja ki magát. Az, aki *megközelíthetetlen világgosságban lakozik, akit az angyalok látni*

kivánnak¹¹ kinek illata egyedül mámorosítja meg a szentek lelkét úgy, hogy a jelen világról, meg magukról is megfeledkezve egész erejükkel futnak utána,¹² íme, — az oly fájdalmakat visel, hogy valóban beteljesült rajta, amit már előre megmondott a próféta: *Ó, ti valamennyien, kik átmentek az úton, figyelmezzetek és lássátok, vajjon van-e még az enyémmhez hasonló fájdalom!*¹³

Az, akiben a bölcseségnek és a tudománynak minden kincse rejlik,¹⁴ aki hiánytalanul gazdag mindenben, egyetlen, aki másra nem szorul, annyira szegénnyé lesz, hogy — saját bevallása szerint — a föld rókáinál és az ég madarainál is szegényebbnek találják az emberek: A rókáknak odúik vannak és az ég madarainak üres fészkeik, az Emberfiának pedig nincsen, ahová fejét lehajtsa.¹⁵ Szegény ő születésében, még szegényebb életében, de legszegényebb mégis a kereszten. Születésekor legalább szűzi tej volt az étele, és silány ruhadarab a ruháscskája. Élete folyamán viszont volt ugyan ruházata, de annál többször hiányzott belsejéből falatja. Halálában aztán mezí-

telenül is, de meg szomjasnak is találsz. Hacsak nem akarod szomjúságát epével kevert mirhás borral¹⁶ enyhíteni.

4. Végül a megfélemlítés bárdjával lemetszették barátait és rokonait is,¹⁷ mert nem volt senki, aki vigasztalást nyújtson neki övéi közül. *Egymaga taposta a sajtót és a nemzetek közül senkisem volt vele.*¹⁸ S amikor gyalázatot és nyomorúságot szenvedett szíve, kereste, ki szánakozzék rajta, de senkit sem lelt.¹⁹

Nézd hát, mennyire megmetszették szőlőtönket, legkegyesebb Jézusunkat! Melyik szőlőtöt metszették meg valaha is ennyire? De vigasztalódjunk! Ebből a metszésből igen sok gyümölcs eredt.

III. FEJEZET.

A szőlő kapálása.

1. Meg is kapálják a szőlőt. Ez a kapálás a gonosz emberek csalárdságát jelenti. Mert szinte árkot ás az, aki mások félrevezetésében fondorkodik. Ezért panasolja a zsoltáros: *Tört vetettek lábamnak.*²⁰ De nem maradhat rejtekben egyetlen csalárdság sem az előtt, aki néz előre is és lát hátra is, aki jelenként szemléli a múltat és a jövőt. Példaképpen vegyük szemügyre ezeknek a fondorlatoknak egyikét! Az evangélium elbeszélése szerint: *Hozzá vivének Jézus Urunkhoz egy asszonyt, kit házasságtörésen értek, mondván, hogy Mózes a törvényben azt parancsolta, hogy az ilyet meg kell kövezni. Hát te mit mondasz?*²¹

Nézd az igazi szőlőtő árkait! Ezekkel árkolták körül a gonosz földművesek szőlőtönket, legédesebb Jézusunkat. Ó, nem azért, hogy termékennyé tegyék a földet, hanem inkább, hogy kiszárítsák. De elgon-

dolásuk ellenkezőleg ütött ki: az árokkal körülvett szőlőtő kivirágzott, s az irgalmas-ság vize fakadt fel benne nekünk.

2. Szerfölött hosszadalmas lenne valamennyi árok megjelölése, amelyet a gonosz földművesek vájtak. Mert hiszen minden szavát és tettét rágalmaikkal illették. S ha észrevették, hogy az árkolás semmit sem árt a szőlőtőnek, hanem ők maguk, az árkot ásók hullottak a verembe, már nemcsak körülárkolni akarták a szőlőtőt, hanem azon dolgoztak, hogy átvágják, s így mindörökre kiszárítsák. Más fák is így pusztulnak el. Vájták tehát az árkot, és átszúrták nemcsak kezét, de lábát is. Oldalát és szépséges szívét átdöfték a gonoszság lándzsájával. Azt a szívet, amelyet már előbb a szeretet lándzsája járt át, miként az Írás mondja: *Megsebezted szívemet, mátkám, húgom! Megsebezted szívemet. Mátkád, húgod, barátnőd²² sebezte meg szívedet, legszerelmesebb Jézusom! Mi szükség volt hát arra, hogy még ellenségeid is átszúrják?*

Mit műveltek, ti, ellenséges emberek? Ha egyszer már megsebesítettett Jézusunk legédesebb szíve, miért üttök rajta újabb

sebet? Vagy nem tudjátok-e, hogy egy sebtől is elhal a szív és bizonyos fokig érzéketlenné válik?

Meghalt legédesebb Urunk, Jézusunk szíve, mert megsebesítettett: A szeretet sebe foglalta le jegyesünk szívét, a szeretet halála vette birtokába. Hogy léphet hát föl mégegyszer a halál? Erős a szerelem, mint a halál.²³ Sőt, sokkal erősebb a halálnál!

Lehetetlen dolog kiütni az első halált, azaz a halott lelkek szeretetét a szállásadó szívből, mert hiszen önmaga önhatalmúlag szerezte azt magának. Ha két egyformán erős férfi száll szembe egymással, de az egyik a házban van, a másik pedig a házon kívül, ki kételkedik abban, hogy a bentlévő aratja a győzelmet?! Lásd hát meg, hogy mekkora erővel bír a szívet lekötő és a szeretet sebével meggyilkoló szerelem! De áll ez az igazság nemcsak Jézus Urunkra, hanem tanítványaira is.

Tehát már előbb megsebzett és halott volt Urunk Jézusunk szíve: Meggyilkolva értünk mindennap, levágásra szánva, mint az áldozati bárány.²⁴ Ehhez járult aztán a testi halál, mely diadalt aratott ugyan egy

időre, de csak azért, hogy legyőzessen mindörökre.

3. Ha már egyszer Urunk, legédesebb Jézusunk szívénel vagyunk, és mivel jó nekünk itt lennünk,²⁵ ne váljunk meg könnyen tőle. Hiszen róla mondja az Írás: *A porba írják azokat, akik eltávoztak Tőled.*²⁶

Nos, és mi lesz osztályrészük azoknak, akik közeledben járnak? *Siessünk hozzád,* — úgymond az Írás. *Vigadjunk és örvendezzünk veled* mi, akik megemlékezünk szívedről.²⁷ Ó, mily jó és kellemes Szívedben tartózkodni! Mily nagy kincs, ó jóságos Jézus, mily értékes drágagyöngy a Te szíved, amelyet tested mezejének föllásása közben nyertünk. Ki dobna el magától ekkora kincset?! Én inkább odaadnám minden kincsemet, cserébe adnám gondolataimat és érzelmeimet, hogy megszerezsem ezt a gyöngyöt, és beledobhassam minden töprengésemet jóságos Jézusom szívébe. Ő fog táplálni mindvégig, a nélkül, hogy valaha is félrevezetne engem.²⁸

4. Ebben a templomban, itt a szentek szentélyében, a szövetség oltára előtt imá-

dom és dicsőítem az Úr nevet Daviddal, mondván: *Megtaláltam szívemet és imádom Istenemet.*²⁹ *Megtaláltam Uramnak, királyomnak, testvéremnek és barátomnak, legkegyesebb Jézusomnak szívét. És mégse imádkozzam? De igen, imádom őt. Szíve az enyém is, hirdetem vakmerően. Mert Krisztus számomra a fej. De hogyan tartozhatik valami fejemhez, hogy ne tartoznék hozzám is. Amiként testi fejem szeme az én szemem is, akként lelki fejem szíve az én szívem is. De jó is nekem! Íme, egy szívem van Jézusoméval. De talán ez nem is csodálatos, hiszen a hívők sokaságának is egy szíve volt.*³⁰

Édességes Jézusom, miután megtaláltam ezt a szívét, mely a Tiéd is, meg enyém is, imádlak Téged, Istenem! Hallgasd meg könyörgéseimet, sőt zárj engem egészen szívedbe. Jóllehet bűneim tekervényessége akadályoz ebben, Te mégis a tisztátalan magból fogantat is tisztává teheted,³¹ mivel a mérhetetlen szeretet tágította és dagasztotta ki szívedet. Ó, legtisztább mindenki között! Moss engem tisztára vétkeimtől, tisztíts meg bűneimtől,³² hogy

megtisztuljak általad, és hozzád, a legtisztábbhoz járulhassak, s így kiérdemeljem azt, hogy életem minden napján szívedben lakhassam, s szemlélhessem és teljesíthessem akaratodat.

5. Azért is döfték át oldaladat, hogy szabad bejárásunk nyílják rajta. Azért sebesítették meg szívedet, hogy a külső zavargásoktól megszabadulva ebben a szőlőtőben vehessünk lakást. S bizonyára azért sebesítették meg szívedet, hogy a látható seben keresztül észrevegyük szeretetednek láthatatlan sebet.

Aki forrón szeret, azon sebet üt a szeretet. S miképpen mutatkozhatott volna meg jobban ez a lángoló szeretet, mint éppen azzal, hogy nemcsak a testet, de magát a szívet is átverte a sebet ütő lándzsa? A testi seb tehát lelki sebre utal. Ezért hozza a fenti idézet oly szépen kétszer a *megsebezted* kifejezést. Mert mindkét sebnak maga a húgocska és a mátká az okozója. Mintha a vőlegény kifejezetten azt mondaná: Mivel szeretetednek tüzével megsebesítettél, a katona lándzsája is sebet ütött rajtam. Mert ki hagyná szívét megsebezni

barátjáért, ha már előbb ez a szeretet nem ütött volna sebet rajta? Ezért mondja hát: *Megsebezted szívemet, mátkám, húgom! Megsebezted szívemet.*

De miért használja ezt a kifejezést: *mátkám és húgom*? Vajjon a mátká, vagy a hóg kifejezés egymagában nem érzékeltette volna eléggé a szerelmes jegyes érzelmeit? Továbbá miért a mátká, s miért nem a feleség kifejezést használja, hiszen maga az egyház és minden egyes hívő lélek napról-napra jócselekedetei sarjadékát szüli jegyesének, Krisztusnak! Röviden így felelünk erre: Lángolóbban szokta egymást szeretni a mátká és a jegyes addig, amíg újdonság számukra a házasság, mint aztán később, amikor az idő múltával csendesül maga a szerelem is. A mi jegyesünk tehát azért nevezi mátkájának barátnőjét, hogy szeretetének nagyságát érzékeltesse. Ez a szeretet nem fogyatkozik meg az idő múlásával, mert szerelme mindig új.

6. Mivel azonban a mátká szerelmének testi vonatkozásai is vannak, hogy semmi testi kapcsolatot ne gyaníts jegyesünk szerelmében, hógának nevezi mátká-

ját. A hűgát pedig senki sem szereti testi vonatkozásban. Ezért mondja: *Megsebezted szívemet, mátkám, hűgom.* Mintha csak azt mondaná: Mivel igen szerettelek téged, mint mátkámat, de tisztán, mint hűgomat, sebet kapott érted szívem.

Ki ne szeretné hát ezt az így megsebezett szívet? Ki ne viszonzná az ilyen szeretetet? Ki ne ölelné magához ezt a tisztaságos szívet? Az szereti ezt a megsebezett szívet, aki kölcsönös szeretettől szintén sebesen kiáltja feléje: *Sebzett vagyok a szerelemtől.*³³ Az szereti szerető jegyesét, aki ilyen üzenetet küld neki: *Mondjátok meg kedvesemnek, hogy beteg vagyok a szerelemtől.*³⁴

Mi is tehát, míg e testben élünk, viszonzzuk szeretetét, amennyire csak tehetjük. Öleljük magunkhoz megsebezettünket, kinek kezét és lábát, oldalát és szívét átfúrták a gonosz földművesek. Imádkozunk végül, hogy kemény és konok szívünket méltóztassék bilincsbbe verni szeretetének bilincsel és megsebezni szeretetének dárdájával. Amen.

IV. FEJEZET.

A szőlő kötözése.

1. Föl is kötözik a szőlőtőt. Ki ne látná a mi szőlőtőnk kötelékeit?

Vegyük csak szemügyre őket.

Az első kötelék — úgy vélem — engedelmessége volt. Engedelmes lett ugyanis Atyjának a halálig és pedig a halálig a keresztfán.³⁵ Engedelmeskedett Máriának és Józsefnek is, miként az Írás mondja: Názaretbe méne és engedelmes vala nekik.³⁶ Engedelmeskedett földi bíráinak is: megfizette adóját.

A második kötelék a Szűz méhe volt, mert akit az egek befogadni nem tudtak, te méhedben hordoztad.³⁷

A harmadik köteléket a jászoly jelentette, ahol — miként egy idézet mondja: Sír a Kisdéd a szűk jászolyba téve.³⁸

A negyedik az a kötelék volt, amellyel elfogatásakor kötözték meg: Kezet vetének — gonoszok rá és megkötözték őt.³⁹

Ó, királyok Királya és urak Ura! Mi közöd neked a kötelékekhez? A szőlőtőt fölköttözik, nehogy a földön hagyva megromoljon, vagy teljesen tönkremenjen gyümölcse. De a te gyümölcsöd romolhatatlan, mire valók hát ezek a kötelékek?

Amikor Sándor királyt elérte egy horgazott nyíl, kérték őt, engedje magát megköttözni, míg a nyilat kivágják, hiszen a legkisebb moccanás is halált okozhat. Nagyon okosan felelte a király: Nem illő dolog megköttözni a királyt. Legyen ő szabad, és tartsák mindig tiszteletben a király hatalmát.⁴⁰

Ó, istenek Istene, mennyivel kevésbbé illett ez a Te szabadságodhoz és hatalmadhoz! Mennyi köteléssel köttöznek meg Téged, aki egyedül vagy szabad. Téged köttöznek meg, aki egyedül rendelkezel köttözés oldó hatalommal. De könyörületességem miatt köttöztettél meg, hogy megszabadíts minket nyomorúságainktól.

Ó, milyen durvák is voltak azoknak a gonoszoknak kötelei, amelyekkel megköttöztek Téged, legszelídebb bárányt! Uram, Jézusom, amennyire képes vagyok, látom

lelki szemeimmel, mint visznek Téged, mint gonosztévőt, durva kötelékek között ítéletre a főpap elé. Azután pedig Pilátushoz. Látom, és megborzadok. És összeroskadnék az ámulattól, ha világosan át nem érteném, hogy először a szeretet kötelékeivel voltál Te megkötözve szívedben, s ezek tudtak aztán Téged oly könnyen rávenni a külső kötelékek elviselésére is.

Hála legyen kötelékeidnek, jóságos Jézusom, ezek tépik szét erejükkal a mi-einket.

2. Az ötödik az a kötelék volt, amelylyel *oszlophoz kötötték* megostorozásakor. Bár magukat a korbácsokat is, amelyek testét vegigmérték, jogosan nevezhetjük kötelékeknek.

Durva, kemény, jogtalan korbácsok! Mégis szeretem közülük azokat, amelyek legszentebb testedet érintették, s amelyek gazdagon teleivódtak tisztaságos véreddel. Ó jóságos Jézusom, ha véred oly bőségesen omlött ki az ostorozás alatt, hogy — mi-ként mondják — az oszlop még mindig pirosan őrzi a ráhullott cseppek nyomait,

mit gondoljak, mennyi vér tapadt a testedhez tapadó korbácsokhoz!

Vedd hát észre, hogy ez az odakötözés mennyire egybevág a szőlőtőnek karóhoz-kötözésével. Mit is jelentene mást a szőlőkaró, mint éppen azt az oszlopot, amelyhez az Urat kötözték? A szőlőt a karóhoz, — Krisztust az oszlophoz.

3. A hatodik kötelék a *töviskorona* volt. Mily végtelen fájdalommal nehezült rá szeretetreméltó fejére! Tövisei mennyi nyomot hagytak benne, és mennyi vércseppet sajtoltak ki belőle mindenfelől? Úgy vélem, a vér tiszteletreméltóvá varázsolta azt az arcot, amely csak éppen hogy megszáradt a zsidók köpéseitől. Kegyetlen volt ez a kötelék, s látni fogjuk még, hogy éppen azok a kínok voltak leginkább megtatlanok hozzá, amelyeket ez a tiszteleti jelvény okozott.

Ó dicsőség királya, jó Jézusom! Koronája vagy mindazoknak, akik Benned bíznak, Téged követnek, Érted küzdenek, Altalad győznek, Benned maradnak. Ki illetett Téged a gyalázat ily kínos kötelékével!? Íme, szégyen borítja fejedet és szere-

tetreméltó arcodat. A hitetlen és romlott nemzedék tiszteleti jelvényt ad Neked a koronában azért, hogy kigúnyoljon. A tövisszúrásokban azonban fizikai volt a fájdalom.

Meggyalázás és gyötrellem mérkőznek egymással Benned, nem tudom, a kettő közül vajjon melyik kínoz Téged inkább! A korona gyalázatot, a tövisek pedig metsző fájdalmat okozott Neked.

Jöjjetek hát, nézzétek, Sion szűzei, Salamon királyt a koronával, amellyel anyja koronázta menyegzője napján, szive vígságának napján!⁴¹ Szakadjon ki minden lélek, aki Sion, azaz az Egyház leányának vallja magát, a világi gondokból, a hiábavaló gondoskodásból, és állítsa szeme elé Salamon királyt, azaz Krisztus Jézust. Ő a mi békességünk, mert megszünteti az ellenségeskedést Isten és ember között, és helyreállítja a barátságot.

Lásd meg hát, hívő lélek, milyen ékes-séggel koronázta meg őt anyja, azaz a zsinagóga, vagyis maga a zsidó nép!

Ó kegyetlen anya, mit vétett ez a te jó Fiad, hogy töviskötelékeket raknak rá? Ó

az, ki megszabadította foglyaidat, aki megtalmozta jövevényeidet, felkarolta az árvákat és az özvegyeket.⁴² S az ilyen ember kötelékeket érdemel?!

Vajjon ezt nyújtod neki hozományul és jegyesi ajándékul? Az eljegyzés napja a legszebb nap, s íme, ugyanaz a nap vált a gyűlölet és káromlás, a gyötrődés és nyomorúság, a megvetés és fájdalom, a megbilincselés és a halál napjává.

Micsoda eljegyzési nap, ó keresztény lélek! Mekkora árban fizetett, vagy adott érted zálogot jegyessed, aki szebb az emberek fiainál.⁴³ Ma mutatták be őt, s koronázták meg: nem arany-, vagy gyémántkoronával, hanem tövisekkel. A meggyalázás bíborpalástja sem hiányzott az Írás szerint: *Bíborszínű köpenyeget adának rája,*⁴⁴ pedig testét sokkal inkább bíborszínűvé festette már kiömlött szentséges vére. A bíbort csak kétszer festik meg, ő pedig testének bíborát nem kétszer, hanem háromszor mártotta meg vérének patakjában.

Íme hát, mátká, jegyessed bíborszínűvé vált az izzadás, az ostorozás és a keresztre-

feszítés alatt. Emeld fel tekintetedet, és nézd meg, vajjon jegyessed köntöse ez, vagy sem? Íme, vadállat, a veszett düh, maga a zsidó nép falta fel őt.⁴⁵ Vadállat ítéli el fiadat, testvéredet, jegyessedet. Ki ne fájlalná ezt? Ki ne szenvedne itt? Ki tudná visszafojtani könnyeit es sóhajtásait? Mert amint jámbor dolog együtt örülni Jézussal, akként jámbor dolog meg is siratni a kegyes Jézust.

4. A hetedik kötelék, amellyel a keresztfához kötözték, *vaskötelék* volt. Sokkal erősebb és kegyetlenebb a többinél, mert nemcsak legszentebb kezének és lábának ízületeit roncsolta szét, de szentséges lelkét is kiszakította tisztaságos testének vendégbarátságából.

Jöjjetek hát, nézzétek, ó Sion szűzei, hogy harcol a béke fejedelme szabadságunkért, és hogy esik el a küzdelemben! Nézzétek, életünk alkotója hogy lépi át a halál küszöbét, hogy bennünket az élet útjára visszatérítsen. Nézzétek azokat a valóban kegyetlen kötelékeket, a vasszegeket, hogy verik át gyilokként kezét és lábát. Pedig ezek a kezek és lábak mindig üd-

vösségünket célozták és szabadságunkat munkálták a föld közepette.⁴⁶

Nézzétek a keresztfát! Kenyerünkbe van beletűzve, a legfehérebb, legízletesebb kenyérbe, az angyalok kenyérébe, mely az égből szállott alá,⁴⁷ hogy táplálékunk legyen. Hogy lelkünket, mely szünet nélkül alá van vetve a megpróbáltatásoknak, saját magával, s ne valami másfajta táplálékkal üdítse fel. Hogypedig ne önmagát hasonítsa a mi testiségünkhöz, hanem inkább minket formáljon át az ő szellemi képére, a megtestesülés révén jött közénk.

Nézzétek, kedveseim, hogy kötik meg őt, hogyan sorolják a gonoszok közé, a mi igazán független és legjobb jegyesünket. Úgy hal meg, mint mi, de nem kényszerűségből, hanem mert nekünk van szükségünk halálára.

Adózzatok könnyeitek patakjaival annak, aki ilyen kötelékek között haldoklik. Íme, ő előbb sírt értetek. Álljatok oda a kereszten függő mellé, figyeljétek és lássátok, mily keserű és gyalázatos halálra ítélték őt. Még magánál van, s aggódva kutatja, akad-e valaki, aki együtt szenvedne

vele?⁴⁸ Talál-e valakit, aki megvigasztalja, a vérpatakokat letörülje, szemét lezárja. Aki kihúzza azokat a szögeket, amelyek a fához szögezték; aki fehér gyolcsba takarja keresztéről való levétele után, de szeretetének, nem pedig az anyagnak gyolcsába. Végül, aki a síró asszonyokkal együtt sirva elkísérje őt sírhelyére.

5. *Menjünk ki tehát mi is*⁴⁹ — Szent Pál intelmei szerint — *a táboron kívül jegyünkkel, jóságos Jézusunkkal.* Azaz mondjunk le az evilág után való sóvárgásról, és hordozzuk vele a kereszt gyalázatát és a kötelékek terhét, mert nem illik, hogy elpuhult tag álljon a keresztrefeszített Fő alatt.⁵⁰ S nem is vallhatja a fejhez tartozónak magát senki sem, aki nem szenvedett együtt vele.

Bilincseljük meg magunkat jóságos és szeretetreméltó Jézusunk szenvedésének bilincseivel, hogy szeretetének kötelékei is övezhessenek majd bennünket. A szenvedés kötelékei miatt jött ő az égből a földre, hiszen a szeretet kötelékei már előbb körülövezték őt. Nekünk ellenben, akik a földről törekszünk az ég felé, először a

szenvedés kötelékein keresztül kell a Fej-
hez kapcsolódnunk azért, hogy így a sze-
retet kötelékeit megszerezve, vele eggye-
válhassunk.

V. FEJEZET.

Első hasonlat: a szőlőtő törzse.

1. Láttuk eddig, mi minden szükséges a szőlőtő külső megmunkálásához. Fordítjuk most figyelmünket magára a szőlőtőre. Hogy a tőre kölcsönzött néhány kép segítségével mind igazabban és közelebbről szemléljük Urunkat, Jézusunkat.

A szőlőtő egész törzse jelentéktelennek tűnik fel más fákhöz, vagy bokrokhoz viszonyítva. Csaknem teljesen hasznavehetetlenek és értéktelenek látszik, s kevés hasznát veszik az emberek.

Jelent-e ez valamit?

A földi szőlőtő törzsének szőlőtönket, Úr Jézusunk testét kellene jelentenie. Azonban óriási a különbség annak alaktalansága és ennek szépsége között, akiről azt mondja az Írás: *Ékesebb az emberek fiainál.*⁵¹ De hallgassuk meg Izaiás prófétát is. Ő pedig így beszél: *Íme, láttuk őt, nem volt sem szépsége, sem ékessége. És külseje sem volt kívánatos. Megvetett volt, a leg-*

utolsó az emberek között. A fájdalmak embere, a betegség ismerője. Arca mintegy elrejtett és megvetett volt. Azért valóban nem is becsültük őt. Szinte bélpoklosnak tekintettük, az Istentől megvertnek és megalázottnak tartottuk.⁵² Íme, így beszél a próféta!

2. De fordítsuk most tekintetünket magára a szenvedés tényére. A szenvedés szó azonban nemcsak arra az egy napra vonatkozik, amelyen meghalt Jézus, hanem egész életére. Krisztusunk egész élete példaadó vértanúság volt.

Rövid szavakba foglalva — időzzünk mellette szívesen elmélkedéseinkben! —: Mily szegény volt *önlegyőzéseiben*, mily kitartó a virrasztásban, mily szorgos az imádságban, mily lankadatlan a munkában és arcának veritékezésében, amikor bejárta a városokat és helyiségeket, köröskörül tanítván és gyógyítván mindenfelé.⁵³ Mily gyakran éhezett és szomjúhozott, ő, az élő kenyér és az örök életre szökellő vízforrás.⁵⁴ Elmélkedjünk a negyvennapos böjtről, amely után megéhezett, és fussunk eléje, aki most tér vissza a pusztából az

emberek közé.⁵⁵ Szemléljük szeretetreméltó arcát.

3. Végül, itt állunk az utolsó nap kinszenvedésénél. A test eltorzításának okai nem maradhatnak rejtve előlünk. Induljon hát ki fontolgatásunk arról a helyről, ahol — mint ő vallotta magáról — mikor kezdte remegni és gyötrődni, szomorú volt az ő lelke a halálig.⁵⁶ A véres veríték bőségesen öntözte az elaléltan szenvedőnek tagjait. Olyannyira, hogy nem is cseppenként gyöngyözött, hanem szinte omlott már vére a földre.

De menjünk tovább, és vegyük szemügyre annak az éjtszakának kínjait: Hogyan fogták el, és hogyan kötözték meg? Hogyan vonszolták és löködték! Hogy veríték es köpdösték! Hogy öklözték és pofozták! Hogyan koronázták meg tövisekkel, s hogyan oltoztatták bíborpalástba?! Hogyan gúnyolták imádással, s hogyan tették nevetségessé térdhajtással?! Hogyan ütöttek nádszállal, s hogyan szégyenítették meg fehér ruhával?! Hogy tépték meg testét darva korbácsokkal, s hogyan ékítették fel őt szal a keresztfával, amelyet előbb

neki magának kellett hordoznia, azért, hogy rövidesen a kereszt legyen az ő hordozója.

Nézd ezt a Jézust! Vajjon lehet-e még itt gyönyörködni, vagy külső díszet keresni? Akadhat-e valaki, aki szép alakot keresne ebben az eltorzított testben?

4. De elmélkedjük csak végig a dolgot. Megfosztották ruháitól hőn szeretett Úr Jézusunkat. Vajjon miért? Hogy láthasd tisztaságos testének eltorzítását. A jó, sőt legjóságosabb Jézust meztelenítik így le.

Jaj nekem! Azt az Urat fosztják meg, im, ruháitól, aki öröktől fogva uralkodott, fölségbe és erőbe öltözött.⁵⁷ Akiről így énekelünk: *Öltözeted pompa és ékesség, ruházatod fényesség.*⁵⁸ *A gyalázat látványossága a világnak és az embereknek,*⁵⁹ s szinte csodája sokaknak, aki felett csóválgatják fejüket a népek.⁶⁰ Íme ő, jóságos Jézusunk lett a mi fejünk, örömünk és büszkeségünk.

Mit töprengjek hát?

Felmagasztalják őt a kereszten, átverik kezét és lábát, s kifolyik esetleg még meglévő maradék vére. S közvetítőnk az

Úr színe előtt áll összetörten, hogy elhárítsa az Úr haragját, nehogy elveszítsen bennünket.⁶¹ Bár egész teste megtörve, lelke meg nem inog. Mert határozott az ő jóakarátának szilárdsága.

Így látlak hát, édes Jézusom! Legéde-
sebb, szeretetre legméltóbb, jóságos Jézus,
ősi sebeink egyetlen gyógyítója! Ki illetett
Téged ily keserű halállal? Ki kényszerített
Téged ezeknek a kegyetlen, s egyben meg-
gyalázó sebeknek az elviselésére? Édessé-
ges szőlőtöm, jó Jézusom! Hát ezt a gyü-
mölcsöt termi Neked az a szőlő, amelyet
*Egyiptomból hoztál ki!*⁶² Menyegződ mai
napjáig türelmesen vártad, hogy szőlőt
hozzon ér töviseket hozott.⁶³ Méri tövisek-
kel koronázott, tövisekkel övezett Téged.
Így vált hát keserűségedre az a szőlőtő,
mely már nem is a Tied, hanem inkább
idegenné vált számodra. Megtagadott Té-
ged hangos kiáltozással: *Nincs királyunk,
csak császáruk!*⁶⁴

5. Kivetettek Téged a szentségtörő
földművesek egyrészt várcsuk, másrészt
társadalmi közösségük szőlőkertjéből.
Azaz meggyilkoltak Téged. De nem egy-

szerre, hanem lassan, sokáig kínozva a kereszt gyötrelmével. S ugyancsak meggyötörve a korbácsok és a szögek okozta sebekkel.

De sok bántalmazásban is volt részed, jóságos Jézusom! Bántott Atyád, mert tulajdon Fiát — azaz Téged — sem kimélt, hanem odaadott értünk, mindnyájunkért.⁶⁵ Bántalmaknak tetted ki magad Te is: hátralajtottatván magadat, életedet, amelyet senkisémet vehet el Tőled⁶⁶ beleegyezésed nélkül. Megbántott Téged tanítványod árulásával és hamis csókjával. Bántalmaztak a zsidók öklözésükkel és arculcsapásaikkal. Bántalmaztak a pogányok is korbácsaikkal és szögeikkel. Ó, mennyi ütés és mennyi megalázás! S mennyien vannak még bántalmazóid!

Aztán hányan szolgáltattak ki Téged! Kiszolgáltattott a mennyei Atya, aki odaadott Téged értünk, mindnyájunkért. Kiszolgáltattad Te is magadat, miként szolgálóid egyike hálálkodva mondotta: *Aki szeretett engem, saját magát adta értem.*⁶⁷ Ó, micsoda egy szoros kapcsolat ez! Kiszolgáltatta magát az Úr szolgálóiért, Isten az em-

berért, Teremtő a teremtményért, ártatlan a bűnösökért. Kiszolgáltattad magad annak az árulónak — a gonosz tanítványnak — kezébe. Az áruló pedig kiszolgáltattott a zsidóknak. A zsidók — ezek az istentelen elárulói — pedig kiszolgáltattak a pogányoknak, hogy kigúnyoljanak, megköpdösenek, megostorozzanak és megfeszítsenek Téged. Megmondottad Te mindezt, még pedig előre mondottad meg, s íme, be is következtek. S miután mindezek megtörténtek, keresztre feszítettek Téged, s a latrok közé számítottak. Nem elégedtek meg azzal, hogy megsebeztek, sebfájdalmaidhoz ráadásul még ecettel és epével kínáltak szomjúságodban.⁶⁹

6. Fájlallak, Királyom, Uram és Mesterem, Atyám és Testvérem, szeretetre legméltóbb Jézusom. Kedvesebb voltál nekem az asszonyok szerelménél.⁶⁹ Íjjad sohasem tért vissza.⁷⁰

Nyílaid élesek — azaz tanításod vereztett — szobad, eleven, hatásos és áthatóbb minden kétélű kardnál és behat az elmének és a lélekünk eloszlásáig.⁷¹ De nem is titted le harci pajzsodat. Mert a jóaka-

rat és a kegyelem pajzsát borítod reánk.⁷²

Nem fordítottad el tőlünk könyörgéseink dárdáját, mert ha a bűnösökért is imádkoztál, hogy el ne vesszenek, mennyivel inkább barátaidért!

Vitézebb vagy Te az oroszlánnál, mert Te, a *Juda törzséből való oroszlán*⁷³ legyőzted azt, aki körüljárt keresvén, hogy *kit nyeljen el*⁷⁴ Gyorsabb vagy a sasnál: *mint a hős ujjongva indultál neki útadnak, hogy beteljesítsd megtestesülésed titkát, s miként a sas, mely röpülésre készteni fiait, kiterjesztetted szárnyaidat — két karodat — a kereszten, fölöttünk lebegve magadhoz vontál, és tulajdon válladon hordoztál minket,*⁷⁵ hogy hatalmaddal szent lakóhelyedre, a melegség és tisztaság házába vígy. Itt készítettél lakomát szomszédaidnak és barátaidnak, mert megtaláltad az elveszett juhot és drachmát⁷⁶ Itt szereztél örömet a menny boldog lakóinak, a bűnbánatot tartó bűnös fölött.⁷⁷ S lám, bár ilyen jó, és ennyire irgalmas vagy, a leggyalázatosabb halálra ítélnék Téged. Meghalsz fejedet lehajtva, miután Atyád kezébe ajánltad lelkedet.

7. Jöjjetek, kérlek benneteket, jöjjetek mindnyájan, kik örvendezni kívántok az Úrban, jöjjetek, és gyászoljatok velem! Nézzétek, hogy összetörték Üdvözítőnket, kinek olyan hatalmas a keze. Mily nyomorúságosan elcsúfították őt, reménységtek tárgyát! Nézzétek, hogy esett el a kuzdelemben a béke fejedelme! Ezen az összetört testen hol van a rózsa pírja, vagy a hó fehérsége? Találtok-e még egyáltalán valami szépséget rajta? Íme, *elenyésztek napjai* napunknak, legkegyesebb Jézusunknak. Pedig ő az egyetlen nap, amelyben nincs homály. *Tüzelőként vágták össze csontjait; elperzselődött, mint a fű, kiaszott a szíve.*⁷⁸

Meggyalázták, összetörték, de külső dicstelenségében is megtartotta belső dicsőségének szépségét.

Ne hagyjuk hát el őt megpróbáltatásaiban! Azok, akik csak látszat szerint ítélnék, *szépség és ékesség nélkül látták őt a kereszten, aki ékesebb az emberek fiainál.* Arca megvetett volt, *ábrázata alaktalan.* De Üdvözítőnknek éppen ebből az alaktalanságából forrásozik a mi dicsőségünk ér-

téke. Mi, emberek, a külső rútság fekete színeit, íme, részben kiterjesztettük legszeretőbb Jézusunk testére. De ki fogja elmondani belső szépségét, mert hiszen az istenség teljessége lakozik benne?!¹⁷⁹

Rútítsuk hát el testünket mi is külsőleg Jézus alaktalanságával, hogy megújuljunk bensőleg Jézus szépségében. Legyünk hasonlók testünkben szőlőtők testéhez, hogy újjáalakítsa gyarló testünket és hasonlóvá tegye az ő dicsőséges testéhez¹⁸⁰

VI. FEJEZET.

Második hasonlat: a szőlőtő levelei általában.

1. A szőlőlevél szebb csaknem valamennyi fa levelénél. Jelenti számunkra igazi szőlőtőnk, legkegyesebb Jézusunk szavait.

A szőlőtő kiválik leveleiben? Kiválik Jézus is szavaiban. Rendesen sokkal kellemebb árnyat ad a szőlőlevél, ha lugasra futtatják a tőkét, hogy fönt szerteszét terüljenek levelei. S vegyük csak észre, lássuk meg, vajjon igazi szőlőtőnk nem emelkedett-e fölénk, s nem borult-e ránk, hogy drága szavainak leveleivel védelmet nyújtson nekünk?!

2. Hogy fölénk emelkedett a mi igazi szőlőtőnk, Jézus Krisztus maga tett bizonyosságot erről: *Én pedig, ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok.*⁸¹ Nyilvánvaló, hogy Jézus a kereszten mondotta ezeket a szavakat. Látod-e hát, hogy a szőlőlugas, melyre a tőkét futtatni szokás, kifejezetten a keresztet jelenti?! Rá-

csozatosan készítik a lugast, keresztbe fektetve a léceket, egyiket a másikon, hogy ezekre fusson fel a szőlő. Nem találó-e hát a hasonlat? A kereszt fája is keresztben fekdtek: egyik a másikon. S ez a kereszt emelte magasba szőlőtönket, jóságos Jézusunkat, ezen feszítették ki karját és egész testét. Megszámlálhattad volna csontjait, annyira megnyújtották a kereszten, miként megmondotta a próféta által: *Átfúrták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat.*⁸² Mintha csak azt mondotta volna: jobbra is, balra is, felfelé is, lefelé is, széthúzzák testemet, s mint a dobon a bőrt, kifeszítik annyira, hogy könnyen megszámlálhatnátok csontjaimat.

3. Keresztény lélek! Nézz fölkenednek arcára.⁸³ Könnyezve emeld fel tekintetedet kínjaihoz. Zokogva induljon meg szíved, és lásd, mennyi gyötrődés érte őt, míg utánad járt, hogy megtalálja téged. Nyisd ki hát szemedet, és szemléld fölkenednek arcát.

Legyenek füleid figyelmesek: Halld meg gyötrelemben kiejtett szavait, és drágakincsként rejtse őket szíved mélyébe.

Íme, kegyetlen nyoszolyán fekszik ő,
a halál-ágyon: a kereszten. Tartsd meg je-
gyesed utolsó akaratát, ha el szándékozol
nyerni a *fertőzetlen és hervadhatatlan*
*örökséget.*⁸⁴ Nem is oly sok, amit haldok-
lásában mondott. Könnyen megtarthatja
Krisztus jószándékú jegyese.

VII. FEJEZET.

A szőlőlevél részletesen. Krisztus első szava a kereszten.

1. Szőlőtőnk, míg a kereszten függött, hétszer szólt hozzánk. Hét szava örökzöld hét szép levél.

Citera lett számodra jegyessed, citerához is hasonlíthatod: keresztjével pótolja a citera faburkolatát, míg teste helyettesíti a ráfeszített húrokat.

Íme, az ő hét szava:

2. Amikor keresztre feszítették, akkor szólalt meg először: *Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*⁸⁶

Mily szépen zöldelő levél, mennyire méltó szó a magasságos Atya Igéjéhez! Amit parancsol, azt cselekszi maga is. A bölcs és jóságos Mester nemcsak barátaiért, hanem üldözőiért és rágalmazóiért is imádkozik. Rejtsd be szíved kincstárába ezt a levelet, s hogyha ellenségeid dühöngenek ellened, a jó Jézus nagy jóságának

emlékét áradozva dicsérjed.⁸⁸ Védőpajzs-ként szögezd szembe ellenségeid támadásaival ezt a szót. Jegyessed gyilkosaiért imádkozik s te rágalmazóidért sem könyörögsz?

3. Nézzük csak meg gondosabban ezt az imádságot! *Atyám!* — mondja. De miért említi az Atya nevét?

Valahányszor a gyermekek valamit gyengédebben kérnek, ezzel a névvel szokták megszólítani atyjukat. Így akarják őt emlékeztetni a természetes szeretetre, hogy annál könnyebben megnyerjék kérésük teljesítését. Jézus is, az *irgalmas és könyörületes, a hosszan tűrő és felette kegyelmes*⁸⁹ a szeretet szavát használja, hogy példát mutasson nekünk: milyen érzülettel kell ellenségeinkért imádkoznunk. Pedig tudta, hogy őt mindig meghallgatja az Atya. Mintha csak azt mondta volna: azért az atyai szeretetért, amely egybekapcsol minket, könyörgök értük. Hallgass meg engem, bocsáss meg gyilkosaimnak! Értékeld Fiad szeretetét annyira, hogy megbocsáttasz érte ellenségeinek!

VIII. FEJEZET.

A második szőlőlevél:

Krisztus második szava a kereszten.

Szőlőtőnk második levele, citeránk második húrja, Urunk második szava. A bűnbánó latornak mondotta, aki részesedni kívánt Krisztus sorsában: *Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban.*⁹⁰ Ó, micsoda erőből duzzadó levél! Mennyi édességgel zengő húr! Mily hirtelen vált barát az ellenségből, családtag az idegenből, rokon a kívülállóból, hitvalló a gonosztévőből! Ó, mekkora hite volt a latornak!

Tudatában volt minden gazságának, de egyben annak is, hogy semmi jót sem vallhat magáénak. S mégis, ő, a törvénytípró, aki életüktől és vagyonuktól fosztott meg másokat, a halál kapujában állva élete alkonyán lemond a földi életről, s nem fél attól, hogy higgye és kérje a túlvilági élet reménységét. Pedig soha meg nem szolgálta, ellenben igen sokszor elvesztegette.

Fölhagyhat-e valaki is a reménységgel, ha még a gonosztevő is remél!?

2. A jegyes tehát nem a lator, hanem a hitvalló lelkét hallgatta meg, aki immár menyasszonyává lett. Meghallgatja könyörgését, és méltó szavakkal önt erőt belé: Bizony mondom tenéked, ma velem leszel a paradicsomban. Ki az a „te“? Te, aki a kereszthalál kínjai közepette vallottál meg engem! *Te velem leszel a gyönyörűség paradicsomában.* Jézus nemcsak annyit mond egyszerűen: *a paradicsomban leszel, vagy pedig, hogy az angyalokkal leszel ott, hanem velem leszel a paradicsomban.* Társul szegődsz ahhoz, akit kívánsz, meglátod fönségedben azt, aki megvallottál megalázottságában. S nem is helyezem a messzeségbe ígéretemet, mert még *ma leszel ott velem.*

Az igazán jó és édes Úr Jézus, im azonnal meghallgat, rögtön ígéretével kecségtet, és haladéktalanul teljesíti is.

Ki hagyhatna hát fel a reménységgel Az iránt, aki ily kegyesen hallgat meg, ennyi jóakarattal tesz ígéretet, s oly készséggel teljesíti is.

Bízunk Benned. Ismerjük édes nevedet, mert *nem hagyod el a Téged keresőket.*⁹¹ Hozzád járulunk, kegyes Jézusunk, aki trónod fönségében ülsz, s kérünk Téged olyan készséggel, amelyre csak képesek vagyunk, hogy oda nyerjünk bebocsátást Általad és Hozzád, ahová bevezetted a latort, ki megvallott Téged a kereszt oltárán.

IX. FEJEZET.

A harmadik szőlőlevél:

Krisztus harmadik szava a kereszten.

A harmadik levél, a citera harmadik húrja a harmadik szó: *Asszony, íme a te fiad, és Íme, a te anyád.*⁹²

1. Édes és gyönyörűséggel teljes szó, csodálatos és mérhetetlen kegyelettől sugárzó mondat. Azt nem olvassuk, hogy a jóságos és kegyes Jézus melegebben fűződött volna drága Anyjához, vagy hogy gyakrabban lett volna társaságában, esetleg, hogy kedvesebben viselkedett volna iránta, mint mások iránt. Főleg, amikor már férfikorba lépett. De hogy a szeretet milyen érzületével viseltetett Anyja iránt, amikor testben már elválni készült tőle, ezekkel a röpke szavakkal juttatta kifejezésre. Elképzeled, hogy a kereszt okozta fájdalmain túl mennyi gyötrődést jelentett neki az a tudat, hogy Anyja vele együtt szenved? Hiszen nagyon jól

tudta, hogy legédesebb szívét mint járta át a fájdalom éles tűre.

Anyjának együttzenvedése csak növelte sebei kínját. Kereszten függve látta őt maga mellett. Hogyan feszítette meg minden erejét, hogy össze ne roskadjon. Megtört szívvel állt ott, kezét ~~tördelte~~. Szeméből patakokban ömlött a könny. Arca meg-megvonaglott, s fájdalmas sóhajok szálltak ajkáról.

Ott állt mellette. Feje, azt hiszem, fátyollal volt borítva, egyrészt szűzies szemérmessége, másrészt mérhetetlen fájdalom miatt. S míg ott állt, hányszor jajdult fel Fiát siratva: Jézusom, fiam, Jézusom! Ki tehetné meg nekem, hogy meghaljak veled és érted, fiam, legédesebb Jézusom?

Mit gondolsz, hányszor emelte fel kegyetlenül szörnyű sebeire szemérmes tekintetét! Vagy talán le ~~sem~~ vette róla szemét, kivéve, ha könnyeinek árja elhomályosította tekintetét. Csoda, hogy ~~sem~~ figyelt meg ereje abban a mérhetetlen szívfájdalomban, mely elég lett volna ahhoz is, hogy halálát okozza. Élő halott ő.

a halálnál is kegyetlenebb fájdalom szegődik életéhez.

2. Fia megerősítette őt bensőleg, nehogy a halálba gyöngüljön. Külsőleg pedig megvigasztalta őt őszinte szavaival és kegyeletes magatartásával.

Hogyan?

Keresztje mellett állt,⁹⁹ s így szólt hozzá Fia: *Íme a te fiad*. Mintha csak azt mondotta volna: testileg elszakítanak téged tőlem, fiadtól. Ezért barátomat, akit mindenkinél jobban szerettem, fiadként adom neked, hogy jelenléte távollétemben vigasztaljon legyen. János, téged elszakítanak tőlem, atyádtól, drágalátos anyámat anyádul adom neked.

Mily bőkezű is voltál nászodban, Királyom és Jegyesem, jóságos Jézusom! Mily nagylelkűen osztottad szét minden királyod!

Íme, keresztrefeszítőidnek szerető imádat ajándékoztad. A latornak paradicsomot, atyádnak fiút, fiadnak anyát adtál. Lelkedet Atvád kezébe ajánlaid, az egész világnak pedig hatalmadat juttattad. A

szolgának megváltást hoztál, de nem részlegest, hanem teljeset: megszámlálhatatlanul sok sebedből bőséggel öntötted véredet. Az árulónak megadtad méltó büntetését, a földnek pedig — egyidőre — romolhatatlan testedet juttattad.

X. FEJEZET.

A negyedik szőlőlevél: Krisztus negyedik szava a kereszten.

1. A negyedik levél s a citera negyedik húrja Urunknak az a negyedik szava, amelyet kilenc óra tájban felkiáltva nagy szóval mondott: *Eli! Eli! lamma sabaktáni?! azaz: Én Istenem! Én Istenem! Miért hagytál el engem?!⁹⁴*

Van-e szem, amely ne venné észre ezt a levelet? Vagy fül, mely ne hallaná ennek a húrnak zengését? Hiszen éppen azért kiáltott, hogy jobban hallják hangját. Elgondolhatod, mily metsző lehetett a fájdalom, amikor a jószágos Jézus egész testében kifeszítve kiáltotta ezeket a szavakat.

De óvakodj attól, hogy türelmetlenségnek bélyegezd a szelíd Jézus kiáltását! Látni fogjuk majd a következő levélről, illetőleg húrrol szóló elmélkedésünkben, hogy türelmét a legkeserűbb szenvedésben is megőrizte Jézus. Itt csak fájdalma nagyságára utalt.

2. Nyilvánvaló, hogy ezek a szavak az emberi természetből fakadtak, amelyet maga mellé vett az isteni természet az Isten Fia személyiségének egységében. Erre mutat a kifejezés is: *En Istenem!* Kétségtelen, hogy nem mondotta volna ezeket a szavakat az, aki egy Isten az Atyával, ha nem zárta volna magába az emberi természetet is.

De mit jelent a további kifejezés: *miért hagytál el engem?* Vajjon egyáltalán elhagyhatná-e az Atya egyetlen gyermekét? Távolról sem. Fejünk, az irgalmas Jézus, itt az egész test, azaz az egész Egyház nevében beszél. Hogy kihangsúlyozza azt az egységet és szeretetet, amely őt az Egyházhhoz, menyasszonyához fűzi. Kijelenti, hogy ő maga szenved majd minden egyes tagban, aki a maga testében is, azaz a Szűz Máriától vett testben is viselte a szenvedést. S azért mondja magát elhagyottnak ő, aki elhagyatott lenni nem tud, mert tagjai közül igen sokan akkora megpróbáltatásba jutnak, hogy úgy tűnnek fel, mintha teljesen elhagyta volna őket az Isten.

Legyen áldott szeretetreméltó Urunk,

legkegyesebb Jézusunk, hogy szenvedni méltóztatott először a saját testében értünk, most pedig szenved velünk és bennünk. Sajátjának tekinti azt a szenvedést, amely jogosan illet bennünket, s azt mondja: *vele vagyok a szorongatás idején.*²¹ Teszi pedig ezt azért, hogy mindjobban erősítse bizalmunkat Önmaga iránt.

XI. FEJEZET.

Az ötödik szőlőlevél:

Krisztus ötödik szava a kereszten.

1. Az ötödik levél és az ötödik húr az édes Jézusnak a kereszten mondott ötödik szava: *Szomjúhozom.*⁹⁶

*És mirhás bort adának neki inni epével vegyítve.*⁹⁷ Az édes Jézus minden egyes tagja bűnhődött már, de hátra volt még nyelvének bűnhődése. S az idegen szőlőtő, az ember (vadszőlő), mely számára keserűség forrása lett,⁹⁸ szomjúságában gyümölcséből keserű italt nyújtott neki: Nem is azért, hogy megigya, hanem csak hogy megízlelje. Mert a nyelv büntetéséhez elég volt csak megízlelni.

2. Kétségtelen, hogy mindez az Írás beteljesítésére történt, mégis a *szomjuhozom* kifejezés még valami mást is látszik jelenteni. Úgy vélem, hogy ezzel a kifejezéssel mérhetetlen szeretetét akarta meghangsúlyozni. A szomjas ember ugyanis sokkal epedőbben kívánja az italt, mint az

éhező az ételt. Szomjúságában tehát utal az itálra, amelyért ennyire eped az ember, de csak azért, hogy így szeretetének hevét képletesen kifejezésre juttassa. Bár elfogadhatónak látszik az a vélemény is, hogy Jézus valóban szomjúhozott, mert hiszen szentséges vérének kiömlése folytán szinte kiszikkadt egész teste, és csontjai szárazak lettek, mint a forgács. De alig hihető, hogy testi szomjúságról beszélt volna az, aki tudta, hogy testileg rövidesen meghal. Sokkal inkább feltehető, hogy égő vággyal szomjúhozta üdvösségünket.

De még más dolog is erre indít bennünket. Amikor már közeledett utolsó szenvedésének ideje, imádságba merült legkegyesebb Urunk, Jézusunk: *Orcájára borula, imádkozván és mondván: Atyám, ha lehetséges, múltjék el tőlem ez a pohár*⁹⁹ — e ezt nemcsak egyszer, de másod, sőt harmadikban is megtette. A kehely, melyet ki kellett innia, a reá várakozó szenvedést jelentette.

S miután kitta a szenvedésnek ezt a kehelyét, aztán mondta: *Szomjúhozom*. Mit jelentsen hát ez a kifejezés? Jó Jézusom,

mielőtt megízlelted volna, kéred, hogy múlték el tőled a kehely. Miután kiittad, szomjúhozol? Ó, csodálatos ivó vagy Te! Vagy talán a gyönyörűség, és nem a fájdalom és mérhetetlen keserűség borával volt telítve kegyhed? Ó nem, keserű fájdalom telítette, melynek nem szomjúságot, hanem ivási iszonyt kellett volna szülnie.

3. Úgy gondolom, szenvedésed előtt nem azért kérted a kehely elmúlását, mintha nem szeretted volna a szenvedést, — hiszen éppen a szenvedés elviselésére jöttél s, nélküle nem valósult volna meg az emberi nem üdvössége sem. Hanem nehogy valaki azt higgye, hogy te, mint ember, a fájdalom keserűségét nem érezted, az istenséggel való egységed miatt, s miattuk, a kétkedők miatt, kérted másodszor is, harmadszor is: *múlték el tőled a pohár*, — hogy érzékeltess velük szenvedésed végtelen nagyságát.

De nekünk is, akik tanításodat és példádat követjük, nekünk is szól szavad: fenyegető veszélyek idején, még ha javunkat szolgálják is, szabad és kell is gyakran kérnünk az Urat, hogy haragjának ostorát

fordítsa el tőlünk. Viszont, ha nem fordította el mégsem, szenvedésed példájára hálás, türelmes és férfias lélekkel kell elviselnünk. Az a tény, hogy szenvedésed előtt a kehely elmúlását kérted, s miután kiittad, *szomjúhoztál*, szereteted nagyságát hirdeti. Minthacsak mondanád: Noha szenvedésem akkora volt, hogy emberi mivoltom miatt elmúlását kértem, de irántad való szeretetem, ó ember, legyőzte még a kereszt kínját is. Annyira, hogy ha szükséges volna, még több és még nagyobb szenvedés elviselését is szomjúhoznám. Semmi sincs, amit irtóznék elviselni érted, akiért *életemet adom*.

XII. FEJEZET.

A hatodik szőlőlevél:

Krisztus hatodik szava a kereszten.

1. A hatodik levél és citerahúr a hatodik szó, melyet akkor mondott Jézus, az igazi és legfőbb Gyöngédség, amikor elvette az ecetet: *Beteljesedett.*¹⁰⁰

Mit jelent ez? Említettük már, hogy amikor az Úr látta, hogy *minden el van végezve, hogy beteljesedjék az Írás, mondá: szomjúhozom. S miután megízlelte, mondta: beteljesedett.* Beteljesedett pedig, mégpedig tökéletesen, a szentírás tanúságtétele, amely így szól: *Enni nekem epét adtak,*¹⁰¹ s beteljesedett mindaz a szentírási hely, mely róla szól.

2. Jézus a mi Fejünk, bűneinkért viselte a szenvedés keserűségét. Mégpedig egészen a beteljesülésig, azaz azoknak az írásoknak megvalósulásáig, amelyek rá vonatkoztak.

Nekünk is, ha tagjai akarunk lenni ennek a fejnek, minden nehézség köze-

pette meg kell őriznünk állhatatosságunkat. Kegyes Jézusunk vezetése mellett így végére tudunk járni szenvedéseinknek, s mi is bizalommal mondhatjuk vele együtt: *Beteljesedett. Azaz a Te segítségeddel, nem pedig saját erőmmel, a jó harcot végig harcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam.*¹⁰² Add meg hát azt, amit ígéreted szerint azoknak tettél félre, akik szabályszerűen küzdenek a harcban: az igazság koszorúját, melyet Te, az igazságos Bíró¹⁰³ megadsz nekem azon a napon, melyben nem lesz homály. Azon a napon, mely jobb a Te udvaraidban, mint más helyen ezer,¹⁰⁴ ahol egyedül Te legyél az egyetlen nap.

Ó, igazság napja, kegyes Jézus Krisztusom! Áraszd ránk hatalmad fényét, s Te magad légy örök jutalma mindazoknak, akik küzdöttek, s küzdelmükben mindvégig megmaradtak a harc mezején. Örök dicsőséget kapjanak Tőled, s legyenek benne vég nélkül boldogok.

De ezt a dicsőséget csak az nyerheti el, aki állhatatos maradt mindvégig,¹⁰⁵ mert az állhatatosság adja a jócselekedet értékét.

XIII. FEJEZET.

A hetedik szólólevél:

Krisztus hetedik szava a kereszten.

Szólótőnk hetedik és egyben utolsó levele, citeránk hetedik húrja szeretetre-méltó Jézusunk utolsó szava: *Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet.*¹⁰⁶

A mondat világos. De miért ajánlja lelkét atyja kezébe a hasonlóképpen örök és az Atyával egylényegű Fiú? Hiszen akkor sem lett volna kevésbbé neki ajánlva, ha nem mondja ezeket a szavakat. Valóban, Jézus tudta, hogy szentséges lelke kedves az Atyának. Hiszen nem régen mondotta: *Jön e világ fejedelme, azaz a sátán, de énbennem semmije sincsen.*¹⁰⁷ Mégis, Atyja kezébe akarta ajánlani lelkét, hogy kioktasson bennünket, akik por és hamu vagyunk. Tanuljuk meg tőle, hogy örök Atyánk kezére bizzuk lelkünket, nehogy a világ fejedelme vegye hatalmába testünkből való kilépésekor. Mert jaj! mennyi mindent talál bennünk, ami hozzá

tartozik! S ezért Jézus, akinek semmi közössége a bűnnel, sőt éppen a bűn eltörléséért jött, tisztaságos testéből elszálló lelkét nem szükségből, hanem nekünk nyújtott példaadásként ajánlotta atyja kezébe.

XIV. FEJEZET.

Harmadik hasonlat: a szőlőtő és a virágok.

Kiüresítette magát az Isten Fia, és felvette a szolga alakját.¹⁰⁸ Gyökeret vert földünkön, magára vállalta testünk gyengeségeit, lombot hajtott, virágba borult, igen sok gyümölcsöt hozott azért, hogy emberségünkkel való egysége folytán istenségével egyesítsen bennünket.

Virág nélkül nincs gyümölcsérés. Ezért borult virágba kegyes Urunk, Jézusunk is. S nemde, az erények az ő virágai?

Csodálatos a virága ennek a páratlan Szőlőtőnek. Egészen egyedülálló és kiváló. Nem tartozott a virágok egyetlen fajtájához sem, mint más szőlőtők, vagy fák, hanem valamennyi virág különlegességét egyesítette magában: az alázat ibolyáját, a tisztaság liliomát, a türelem és szeretet rózsáját s az önmegtagadás sáfrányát.

De hagyjuk most a többi, egyedül a rózsáról elmélkedjünk.

XV. FEJEZET.

A tűzpiros rózsza általában.

1. Tűzpiros rózsza nyílt szőlőtőnkön, legkegyesebb Jézusunkon. *Piros* az a rózsza a szenvedés vérétől, *tűzpiros* a szeretet tüztétől és *harmatos* az édes Jézus kiömlő könnyeitől.

Valóban sírt és szomorkodott az én örömem, sőt az angyalok öröme, jóságos Jézusunk, aki — miként az apostol mondja: — *testének napjaiban imáit és könnyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással bemutatván annak, aki őt megszabadította a haláltól, meghallgattatott az ő hódolatáért.*¹⁰⁹

Hallod-e mindezt, te hús helyett kővé keményült szív? Ő, a hatalmas és jóságos Jézus, *testének napjaiban* — pedig értünk vette fel ezt a testet — könnyeinek árjába öltözött. S te még mindig érzéketlen vagy? Ó, kőkemény szív, halljad csak az Írást: *Az, aki meg nem inog sohasem,*¹¹⁰ könnyekig megindul érte, s neked még-

sem csal szemedbe könnyeket a megható-
dottság?

Hivatkozom még szeretetének tűzére és szenvedésének vérére. Hátha így tűzbe tudlak hozni, és el tudlak lágyítani anynyira, hogy az édes Jézus könnyeiért és kiömlő véréért legalább könnyhullatással felelj. Megemlítem még a súlyos kalapácsot, s megverem vele neked a vasüllöt, hátha legalább így megindítalak.

Mert ha csak szikkadt lennél, mint a szomjas föld,¹¹¹ könnyen ellágyulnál, ha átjárnanak az édes Jézus könnyei. De ha a sokszoros gonoszság rideggé keményített, keményebb eszközökhöz kell folyamodnom: a keresztfeszítő kalapácshoz s a vasszegekhez, hogy zörejük tépje fel bensődöt, s a jótékony könnyek patakját fakassza belőled.

2. S ha még mindig nem indulsz meg, *konok és töredelmetlen szív*, keményebb vagy, mint az a bizonyos szikla a pusztában. Mert az bőséggel öntötte a vizet, miután másodszor is megverte vesszejével Mózes. Pedig a keresztfeszítő kalapács

nagyobb ütőerővel bírt, mint Mózes vesszeje, s a három vasszegnek háromszoros ütéssel hatalmasabbnak és erősebbnek kellett volna bizonyulnia a vízfakasztáshoz Mózes vesszejének kettős ütésénél.

S ha még most is konok maradsz, mivelhogy a gyémánt keménységét öltötted magadra, — azt pedig egyedül csak a fiatal gida vére képes meglágyítani — hivatkozom neked a gidára s egyben az *érintetlen bárány*,¹¹² jóságos Jézusunk bőszes vérére, szeretetének páratlan hevére. Mert ő erejével darabokra törte és porrá zúzta Isten és az ember közé helyezett gyémántkemény ellenséges falat. Évezredek óta állt már ez a fal, s nem tudta ledönteni sem a törvény, sem a próféták különböző parancsainak és fenyegetéseinek kalapácsa. De Gidánk és Bárányunk, szerető Jézusunk vére nemcsak ledöntötte, hanem porrá is zúzta.

A gidának, ennek a tisztátalan állatnak nevét adtuk, im, Úr Jézusunknak. S tettük ezt azért, mert ő magára vette természetünket, amely bennünk bűneink szennyével van telítve, míg benne nyomát

sem leljük a bűnnek. Kiváló tisztasága miatt pedig báránynak mondtuk őt: egyrészt, mert ő maga büntelen, másrészt pedig, mert *elveszi az egész világ bűnét.*

3. Merülj hát bele, te gyémántkemény szív, ennek a gidának és báránynak bőséges vérébe! Feküdj belé, hogy felmelegedj tőle, fölmelegedve megenyhülj, megenyhülve pedig a könny patakja fakadjon fel benned.

Íme, keresni fogom, s megtalálom én is a könnypatakot a könnyekben, a keresztben, a szögekben, végül pedig az édes Jézus piros vérében. Ha olvasom az Írást, megértem, miért is mutatta meg ez a vér *a más kedvesénél kedvesebb, szerető Jézus testi és lelki pirosságát.* Mert ő valóban kétszeresen, testében és lelkében is hordozta a rózsa pírját.

Piros volt teste természetsszerűleg, mert minden testet természetsszerűleg valamelyes pír borít. De még pirosabb volt a szenvedés vérétől, hiszen irántunk való szeretetből hányszor és mily bőséggel borította el testét ez a vér!

De a szentséges vérnek ezekről a ki-ontásairól már eleget beszéltem. Nem térek rá vissza, nehogy az unalom terhével nehezítsem az olvasást.

4. Ki irtózhat hát ettől a vértől? Csak a puszta test és vér, s az, akiben nincs semmi lélek. Ki ne szeretné a tisztaságos Jézus üdvöthozó vérét, ha szabadulni akar a vértől, azaz a test és vér bűneitől? S ha valaki egyszer már megrészegült ettől az édességes vértől, amelyet jóságában készített a szegénynek az Úr,¹¹³ nemde újból és újból szomjúhozza, s egyben felfogja és megérti az Isten Bölcseségének, az Atya Egyszülöttének, jóságos Jézusunk szavának igazságát, aki azt mondja: *Kik engem esznek, még inkább éheznek, kik engem isznak, még inkább szomjaznak.*¹¹⁴

Az ember vérében természet szerűleg annyi édesség van az állatok véréhez viszonyítva, hogyha valamelyik állat csak egyszer is megízlelte, mindennap újból és újból ízlelni kívánja. S ezért az állatokat figyelmen kívül hagyja, s csak erre les; sokszor a halálba fut, hogy megszerezze.

Mit gondolsz, az Emberfiának, az édes Jézusnak, — aki igaz Isten és igaz ember — megvan-e a vérében ez az édesség? Íme, az esztelen állatok szomjazzák az emberek vérét, és én ne szomjazzam az Istenembernek, jóságos Jézusomnak vérét? Az állatok, minél jobban ízlelik, annál jobban szomjazzák az ember vérét, s én undorodjam az Istenember, kegyes Jézusom vérétől? Az állatok halálukba rohannak, csakhogy megszerezzék az édes emberi vért, s én egyáltalán nem sietek Életemhez? A tisztaságos Jézus piros véréhez?

Sietek hát, és iszom, *veszek minden ellenérték nélkül bort és tejet,*¹¹⁵ azaz vért, életünk árát: a magasságos Atya Bölcsége, a kegyes Jézus keverte nekünk testének edényében.

*Siessetek ti is velem, akik szeretitek az édes Jézust! S nem romlandó arany, vagy ezüst,*¹¹⁶ hanem erkölcsseitek és magatartástok megváltoztatása árán vegyétek azt a bort és tejet, a legtisztább vért, amely megittasítja a tökéleteseket, mint a bor, és táplálja a csecsemőket, mint a tej. Ha tökéletes és erős vagy, borod lesz Jézus vére,

egészen tiszta szőlőbor. Ha meg gyöngé vagy, és tejjre van szükséged, tej lesz a te táplálásodra.

Igyad hát ezt a legtisztább vért!

XVI. FEJEZET.

A szeretet rózsája.

Miután szemügyre vettük így a rózsát általában, elmélkedjünk most külön a szeretet, illetőleg a szenvedés rózsájáról.

Akkor állítjuk szemünk elé a szeretet piros rózsáját, ha megvizsgáljuk, hogy ki az az irgalmas és csodálatos Barát, aki így szeretett bennünket, és hogy egyáltalán miért szeretett? S ha szemügyre vesszük azt is, hogy kiket és hogy mennyire szeretett ez a jó Barát, akit senki föl nem múl sem nagyságban, sem gazdagságban, sem pedig erőben, akinek valamennyi lelek szüntelenül zengi: *Te vagy az én Istenem, javaimra szükséged nincsen.*¹¹

A mondat első része megmondja nekünk, hogy ki ez a jó barát. Maga az Isten. S hogy miért szeretett bennünket, kívüláglík a mondat második részéből: nem azért, hogy kapjon tőlünk valamit, mert *javainkra szüksége nincsen*. Hanem ingyen az ő szeretete, s ha mégis akadna valami,

amit kívánhatna, az sem tőlünk, hanem tőle magától ered.

Hogy kiket szeretett, megmondja az Írás: *Mivel hogy még ellenségek voltunk, kiengeszteltettünk az Istennel.*¹¹⁸ Ő, az igaz a gonoszakat, a szépséges a rútakat, az egyedül jó és kegyes a bűnösöket és a gonosztévőket szerette. Ó, micsoda előzékenység!

Végül kérdezzük, hogy mennyire szeretett? De tudná-e azt valaki is megfelelő módon ecsetelni?

XVII. FEJEZET.

A szenvedés rózsája.

Hogy megoldhassuk ezt a kérdést, fűzük egybe a szenvedés és a szeretet rózsáját, hogy így a szeretet rózsája pirossá váljék a szenvedésben, s a szenvedés rózsája égővé a szeretet tüzében.

Barátunk valóban annyira szeretett bennünket éppen égő szeretetének surgezésére, hogy a szenvedés bíborába oltozkodott. *Kockára tette életét a halálig és pedig a halálig a kereszten.*¹¹⁹ S ez a halál nem volt pillanatnyi, átmeneti csak, hanem életének első napjától kezdve kegyetlenul tartott testi haláláig. Mindaz tehát, amit Jézus testének napjaiban elszenvedett, hozzájárul a szenvedés rózsájának pirosságához, noha szentséges vérének gyakori kiömlése egyébként is különös pirosságot kölcsönzött már neki.

Hogy mit szenvedett el, felsorolni nem tudjuk. De ne röstelljük megismételni vér-

ontásait, hogy így jobban emlékezetünkbe
vessük. Mert hiszen sohasem szabad meg-
feledkeznünk róla.

XVIII. FEJEZET.

Jézus első vérontása.

1. Olvassuk, hogy Jézus a körülmetéléskor ontotta először vérét. Ekkor adták neki a Jézus nevet.¹²⁰ Már akkor titokzatosan kifejezésre juttatta, hogy vérontásával igazi Jézusunk, azaz Megváltónk lesz.

Még a kisfiúk és kisleányok is átértik ezt, s amikor hallják, gyakran mély nyomot hagy lelkükben az ártatlan Jézus korai vértanúságának gondolata.

Izaiás édes Jézusunk születéséről beszélve mondja: *Gyermek születik nekünk és Fiú adatik nekünk, a fejedelemség az ő vállára kerül.*¹²¹ A „fejedelemség“ kifejezés a keresztre vonatkozik, amely közvetlenül születésekor kapcsolódott hozzá. Születése pillanatában a keresztre is megszületett.

Valóban nem jelentéktelen vonása a szenvedés bíborának, hogy Urunk idegen földön, tél közepén, éjfélkor, városon kívül és szegény anyától született. S bár ak-

kor még nem ontotta vérét, rövidesen hét nap múltán az is bekövetkezett.

2. Ó, micsoda bizonyága a szeretetnek! Íme, alig születik meg az ég dicsősége, az ég gazdagsága s az ég gyönyörűsége, az édességes és szeretetreméltó gyermek Jézus, máris hozzásegődik a kereszt gyalázata, a kereszt fájdalma és a kereszt nagyfokú szegénysége. De a *fejedelemség* megérdemelt kitétele megváltja a kereszt nyomorúságát. Keresztjével hatalma alá vonta az egész világot, még a poklot is az, aki uralkodott a keresztfáról, az erős Jézus.¹²² A keresztjén alázta meg magát, engedelmes lévén a halálig Atyjának. Ezért az Isten is, az Atya, igen felmagasztalta őt és olyan nevet adott neki, mely minden más név fölött van.¹²³ A tisztaságos Jézus első vérontását tehát helyesen fejezi ki a *Jézus* név alkalmazása, amennyiben üdvösségünkért már akkor megkezdte kiönteni vérét, hogy majd üdvösségünk beteljesítésében egészen is kiontsa.

XIX. FEJEZET.

Jézus második vérontása.

1. Az édes Jézus második vérontásával — ez szintén színezte a szenvedés rózsáját — az imádkozó és haláltusázó Jézus vérizzadásakor találkozunk: *a halállal tusakodván, még buzgóbban imádkozék vala. És lőn az ő veritéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei.*¹²⁴

Vajjon, ha mellőznők valamennyi vérontását, nem festené már ez az egyetlen egy is pirosra a rózsát? De igen!

Rendülj meg, hasadj meg, nyomorúságos szívem! Öltözz vérkönnyekbe, mert ime Teremtőm oly bőségben izzadja vérét értem, hogy cseppjei a földre is lehullanak. Jaj neked, szánalmas szívem, ha ilyen és ekkora izzadás hulláma sem tud megharmatosítani téged! Nézd ennek a legédebb szívnek gyötrődését: olyannyira telítve van halálfélelemmel, hogy testének minden részén előtör a véres izzadás. De a testen, külső felületén nem áradhatott

volna olyan bőségben az izzadás, ha meg nem tört volna bensőleg a szív a fájdalom súlyától. *Szívem megszakad bensőmben,* — mondja a próféta.¹²⁵ S mert bensőleg szakadt meg a szív, megszakadt az igazi Salamon, szerető Jézusunk testének külső felülete is, és ömlött róla a véres izzadság le a földre. Piros lett tőle Krisztus Jézusunk szeretetének és szenvedésének rózsája. Íme, tűzpiros már egészen!¹²⁶

2. De jóságos Jézusunknak ez az egyetemes vérontása nincs titok híján sem.

Aki azért jött, hogy magára vállalja testünkből és vérünkből eredő gyengeségeinket, az szenvedte el egész testében ezt a vérizzadást. S azt akarta, hogy a Fej egész testének vérizzadásával erőt és egészséget nyújtson az egész lelki testnek, az Egyháznak. *Megszabadultunk hát a vértől, szabadító Istenünk,*¹²⁷ kegyes Jézusunk azzal, hogy véredet ontottad értünk!

Ez a vérizzadás minden bizonyjal még azt is jelenti, hogy az egész lelki értelemben vett testben, az Egyházban is harmatozni fog a mártírok vére, s bíborba öltözik tőle az Egyház.¹²⁸

XX. FEJEZET.

Jézus harmadik vérontása.

A harmadik vérontás az arculverésből források. A próféta tanúságot tesz erről: *Testemet odaadtam az engem verőknek, orcámat a tépdesőknek.*¹²⁹ Egyesek szerint ezek a szavak azokra a gonosz zsidókra vonatkoznak, akik körmeikkel marták arcát, mások szerint azokra, akik az Úr Jézus szakállát tépdesték. Akár egyiknek, akár a másiknak van igaza, egyik sem történhetett vérontás nélkül.

Látom hát ennek az istentelen népnek szentségtörő kezeit. Nem elégszenek meg az ökölcsapásokkal, az arculcsapásokkal, a jószágos Jézus fönséges arcának összeködésével, hanem orcájának marcangolására ragadtatják magukat, hogy kiserkentsek a vért ebből a drága arcból, és pirosra fessék vele rózsánkat.

Látom ennek a szeplőtelen Báránynak sodálatos türelmét. Nekünk is utánoznunk kell őt ebben. Micsoda szelídséggel nyuj-

totta oda tisztaságos arcát a szennyes kör-
möknek, hogy szétmarcangolják. Példát
akart mutatni nekünk, hogy türelmesek le-
gyünk, ha valamikor majd szégyen borítja
miatta arcunkat.¹³⁰

XXI. FEJEZET.

Jézus negyedik vérontása.

A negyedik vérontást az a durva töviskorona okozta, amelyet gyengédség nélkül, sőt kegyetlenül nyomtak édes Jézusunk fejére. Akik gyűlölik az igazságot, nemcsak meggyalázását óhajtják, hanem megsemmisítését is. Nagy igazság ez. Úgy vélem tehát, hogy nem hiányozhatnak azok a vérpatakok, amelyek a megvetés és kegyetlenség koronájával illetett fejről édes Jézusunk nyakába és arcába ömlöttek.

Mert ha azt akarták volna, hogy akit megkoronáztak, csak gúnyolódásaik kínjával illessék, könnyűszerrel fonhattak volna más fa ágaiból és gallyaiból is koronát. De hogy gonoszágaik törét megmutassák, éles tövisekkel koronázták meg a legszelídebb Bárányt, Úr Jézusunkat, aki most dicsőséggel és tisztelettel van megkoronázva.¹⁹¹

S bár kigúnyolásképpen illették koronával, akaratlanul is gúnyolódásaik köze-

pette királynak vallották. Csak királyt illet a korona. Tehát hogy király ő, tudatlanul is bizonyították. A tövisek pedig a koronázók gonoszságát jelentették.

XXII. FEJEZET.

Jézus ötödik vérontása.

1. Az ötödik vérontás a szelid bárány, rózsaszálunk, Jézusunk kegyetlen megostorozásában állott.

Mit gondolsz, mily bőségben ömlött földre a szentséges vér korbáccsal felhasogatott testéből? El tudod-e képzelni, hogy az istentelen csapások mily szörnyű dühe, s az őrjöngők micsoda lármája közepette ostromozták az édes Jézust, aki azért jött, hogy bennünket az örök büntetésektől megmentsen? *Ok nélkül ostromoztak engem* — mondja ő.¹³² Valóban *ok nélkül*, hacsak nyomorult és eltévelyedett emberek nem minősítették jótetteit büntetendő cselekménynek. *Ők, kik lefogva tartják az igazságot hazugsággal.*¹³³

2. De bennünket is kioktat a helyes magatartásról.

Tanuljuk meg nyugodt lélekkel elviselni azokat az ostorcsapásokat, amelyeket jó Atyánk, édes Urunk, Jézus mér ránk. Ő,

aki a legelvetemültebb emberek ostorcsapásait is oly türelmesen viselte el értünk. Mert van-e megpróbáltatás, melyet el ne viselne az ember, ki a nyomorúságra született ugyan,¹³⁴ a bűn ölen nevelkedett és ugyanott élt, de a mennyei királyság örökségéhez nyert jogcímet? Ide azonban csak a tiszták juthatnak. Ott meglátják ugyanis a királyok Királyát és az urak Urát, ostorcsapásoktól megtépelt szerető Jézusunkat, *aki bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtatott.*¹³⁵

*Halljad hát, te oktalan és értelmetlen ember, és okulj!*¹³⁶ Ne taszítsd el magadtól ezt az élet-fegyelmet, hanem öleld magadhoz, hogy el ne veszítsd az igazságok fényét, ha megharagudna rád Urad, *aki tulajdon Fiát sem kímélte, hanem odaadta érted megostorozásra.*¹³⁷

XXIII. FEJEZET.

Jézus hatodik és hetedik vérontása.

1. A hatodik vérontás a szögek beverésekor történt. Még pedig bőségben.

Ki kételkedhetnék abban, hogy az ártatlan Jézus kezének és lábának átszögezésekor bőségesen ömlött szentséges vére is?

Ezekben a vérpatakokban borul bíborba rózsatőnk: egyrészt, mert itt található a legégőbb szeretetet, másrészt pedig, mert itt vöröslött a legnagyobb szenvedés.

A szenvedés nagysága azonban a szeretet nagysága is. Hiszen a szeretet rózsájának heve is a szenvedés pírjában tűnik ki igazán. De viselt-e valaha is bárki az övéhez hasonló súlyos és szégyenletes szenvedést?

Íme, az Isten szenved itt, aki szolgáló szenvedését is legalább enyhíteni szokta, de igen sokszor teljesen meg is szünteti. S a maga szenvedésének terhét mégsem könnyíti. Kimélettel viseltetik övéi iránt,

de nem kíméli saját magát. Nyilvánvaló mindez Jézus evangéliumából, ahol ezt a feletet adja azoknak, akik azért keresik őt, hogy elfogják: *Én vagyok. Ha tehát engem kerestek, hagyjátok ezeket elmenni.*¹³⁸ Ő, micsoda igazi, tökéletes szeretet! A szeretet felfedi, kiszolgáltatja magát legdühösebb ellenségeinek. Nincs kímélettel saját maga iránt, de szót emel övéért, hogy ők kíméletet nyerjenek.

Ide jutott hát a mi kegyes Üdvöztők, szerető Jézusunk.

Aztán, miután a zsidók is, meg a pogányok is annyiszor megcsúfolták, és vérét is oly sokszor ontották, keresztre szögezik, s átverik kezét és lábát.

Nézd, és szemléld ezt a vérpiros rózsát, mint tündököl bíborszínben lángoló szeretetének kifejezésében. Versenyre kél benne a szeretet és a szenvedés: amaz, hogy jobban izzék, emez, hogy pirosabbá váljék. De csodálatos, hogy éppen az izzó szereteten keresztül válik pirosabbá a szenvedés, mert ha nem szeretne, nem is szenvedett volna. Viszont a szenvedésben és a

szenvedés pírjában jut leginkább kifejezésre az igazán nagy és páratlanul izzó szeretet.

A rózsza bezárul az éjtszakai hideg miatt, de a fölkelő nap melege újra megnyitja, hogy kitáruljon egészen, és szirmait felnyitva bíborszínben ragyogjon. Égi, gyönyörűséges virágszálunk, jóságos Jézusunk is — aki hosszú időn keresztül volt bezárulva az első ember vétkének éjtszakai hidege miatt, — minthogy nem közölhette még kegyelmének teljességét a bűnösöknek, az égő szeretet sugarainak érintésére egész testében megnyílt, és a szeretet rózsájának tüze a kiömlött vér bíborában találta meg ragyogását.

2. Látod-e hát, hogyan virágzott piros rózsaként Jézusunk? Nézd csak egész testét! Vajjon van-e rajta hely, hol ne találnál rózsaszirmokat? Nézd egyik kezét, vagy a másikat, vedd csak szemügyre jobb, vagy ballábát, mindegyiken rózsaszirmot találsz. Pillants bele nyitott oldalába: onnan sem hiányzik a rózsza. Bár kissé halványabb ott a színe, a vér és víz keveréke miatt: *Vér és víz jöve ki onnan.*¹³⁹ Jóságos

Jézus Krisztusunk maga volt az, aki meg-
jött a vér és víz által.

Kegyes Üdvözítőm, mindenek Ura, jo-
ságos Jézusom! Hogyan adjak Neked méltó-
kép hálát, hogy születésed első pillana-
tától legkegyetlenebb haláloedig, sőt még a
halál után is, oly bőségben ontottad vére-
det érettem, s éppen vérontásaiddal oly
sokszor akartad megmutatni lángoló szere-
teted hevét. Mily dús levélzetű és ékessé-
ges is a Te rózsád! Ki tudná valamennyi
levelét felsorolni!

Számláld csak meg a szerető Jézus
drága oldalából és testéből kifolyt vér-
cseppjeit, és a szenvedés és szeretet rózsá-
jának megszámlálhatatlan sok levelére te-
szel szert. Minden egyes vércsepp ugyanis
külön-külön levél.

Röviden már a hetedik vérontást is
említettük akkor, amikor azt mondtuk,
hogy oldalának sebéből *vér és víz jöve*
*ki.*¹⁴⁰ Altaluk kaptuk a keresztség szentsé-
gét.

XXIV. FEJEZET.

Buzdítás: Elmélkedjünk Krisztus szenvedéséről és szeretetéről.

1. Szedd hát össze magad, nyomorult és gyenge lelkem! Röpülj a hit és a remény szárnyain a szeretet e kertje felé. Tereld ide mindenfelé elkalandozott gondolataidat, és szedegesd a jámborság mézét szorgalmas méh módjára. Szállj a szeretet paradicsoma felé! Szállj — mondom — e *magasságos szívhez*,¹⁴¹ mert íme kereszten emelték magasba azt, akit te keresel.

De ne félj, *felmagasztaltatva alázták őt meg*.¹⁴² Nem azért feszítették keresztre, hogy követői el ne érhessék, hanem hogy mindenki láthassa őt. Közeledj bizalommal e paradicsom felé! Ismerd fel ezekben a kitárt karokban annak szeretetét, aki meg akart ölelni téged, s tőled is ezt kívánja. Így kiált szenvedésében is irgalommal: *Térj vissza, térj vissza, Sunamitis; térj vissza! Hadd nézzünk!*¹⁴³ Válj meg rossz-akaratodtól, gonosz tetteidtól, makacssá-

godtól és kétségbeesésedtől. Térj meg hozzám, mert elfordultál tőlem. Én éppen olyan kegyesen tekintek majd rád, mint ahogy a bűnös asszonyra és a latorra néztem.

2. Olvass hát engem, a belül és kívül teleirt élet könyvét,¹⁴ és értsd meg az olvasottakat. Szedd csokorba virágaimat, hogy beléphess ebbe a paradicsomba. Bejáratát, igaz, kerub őrzi lángoló karddal, a belőlem meritett tökéletes tudás azonban eltávolíthatja az útadat álló kerubot. A vérvirágok pedig eloltják az ívben lesújtó kard lángját.

Lépj be hát, lelkem, ebbe a minden paradicsomnál szebb paradicsomba. Lépj be a most egyedül lehetséges módon: az igazi elmélkedés által. Hogy egykor testestől-lelkestől eljuthass az égi paradicsomba.

De ne közeledj csak futólag ehhez a paradicsomhoz. Vizsgáld meg minden virágát, és szívd magadba valamennyi szirmának illatát. Lélekben is majd jobbról, majd balról próbálj közelebb jutni a folydogáló vérpatakhoz. Keresd mindenhol az alkalmat a jámborságra. Keresd a bánat köny-

nyeinek tisztító hatását. Mindkét oldalról vedd szemügyre, milyen mélyen fúródtak bele a szegek, mily kegyetlenül zúzták szét ereit és csontjait annak, aki az eget és a földet teremtette.

Nézd, hogyan szerzett szabadulást a föld közepette.¹⁴⁵ S miközben mindezt megfontoltad, ismételd gyakran: *add vissza nekem örvendetes segítségedet.*¹⁴⁶ Legyek a méhecskéhez hasonló, mely röpülés közben folyton zümmög, s csak akkor hallgat el, ha virágra száll, hogy kívánatos, édes mézét kiszívja és összegyűjtse.

Ó, de boldog leszel, ha egyszer virágba borult és édességes paradicsomunknak vérző virágába, Krisztus sebeibe behatoltál. Ha elmenekültél a világ zajából és legyőzted a kísértéseket, ha elmerülsz teljesen abban, akibe behatoltál, megérted és megtapasztalhatod Jézus édességét és jóságát.

Vizsgáljuk meg lábait. Ezek éppen olyan véresek, és éppen úgy fájnak, mint kezei. Átszúrták ezeket is: vércseppek és folydogáló vérpatakok festik pirosra.

3. Végül lépj be a magasságos Jézus

⁷ Krisztus, a mi szőlőtőnk

nagyon alázatos szívébe azon a kapun át, melyet oldalán ütött a lándzsa. Ott rejlik minden bizonnyal az odaadó szeretet mérhetetlen kincse. Ott megtalálod a jámborságot, részesülhetsz a könnyek jótékony adományában. Megtanulhatod a szelidséget, a türelmet a balsorsban és a részvétet a szerencsétlenek iránt.

Különösképpen pedig *töredelmes* és *alázatos* szívet találsz ott.¹⁴⁷ Mily nagy és mily jó: kívánja és várja öleléседet. Feléd fordítja virágokkal, vagyis tövisszúrásokkal díszített fejét: tőled várja a békecsókot. Mintha csak mondaná: nézd, így elcsúfítottak, átszúrtak, feláldoztak, hogy vállamra vehesselek téged, tévelygő bárányomat, és visszavigyelek a paradicsomba, az égi nyájhoz. Viszonzásul csak részvétet kérek szenvedéseimért. *Tégy engem, mint a pecsétgyűrűt szívedre, mint a pecsétgyűrűt karodra.*¹⁴⁸ Így lelked minden gondolatában és karod minden cselekedetében hasonló lehetsz hozzám, aki ezeket a látható jeleket viselem.

Amikor teremtettelek, istenségem képe alakítottalak. Hogy újra ilyen lehess,

felvettem a te emberi képedet. Te nem őrizted meg istenségem képét, amelyet teremtednél nyomtam rád. Most legalább emberi mivoltodat tartsd meg, melyet nekem kellett magamra vennem, hogy újjá teremtsenek téged. Mivel nem maradtál az, akivé teremtettelek, maradj meg olyannak, amilyennek átformáltalak. Ha nem fogod fel azt, hogy teremtednél mennyi tehetséggel ajándékoztalak meg, lásd be, hogy mennyi szenvedést vállaltam magamra, amikor hozzád hasonló emberré lettem. S közben még nagyobb gyönyöröket helyeztem kilátásba számodra, mint amikor megteremtettelek. Látható emberré lettem, hogy láss és szeress engem. Mert nem szeretted, mivel nem láttál, és nem győződtél meg istenségemről.

Kárpótolj tehát szenvedéseimért és megtestesülésemért: add nekem magad, hisz érted lettem emberré és érted szenvedtem.

Én tiéd lettem, hogy te is az enyém légy.

4. Ó édességes, jó Jézus, világosság Atyja! Minden jó adomány és minden tö-

*keletes ajándék tőled ered.*¹⁴⁹ Tekints irgalmasan a benned alázatosan bizókra. Mi tudjuk, hogy *nélküled semmit sem tehetünk.*¹⁵⁰

Te váltságdíjul áldoztad fel magad, bár méltatlanok voltunk erre. Add, hogy teljes szívvel-lélekkel hálásak legyünk neked. Így, szenvedéseid láttán, Urunk, a Te segítségével újjáteremtjük magunkban istenséged képét, amelyet bűneinkkel elvesztettünk. Amen.

JEGYZETEK

¹ Jn. 15, 1. — ² Móz. I. 2, 1. — ³ Jel. 22, 2. —
⁴ Sirák 15, 3. — ⁵ V. ö. Móz. I. 2, 5. 10. — ⁶ Lk.
 1, 35. — ⁷ Lk. 45, 8. — ⁸ Fil. 2, 6. — ⁹ Zs. 8, 6;
 Zsid. 2, 7. 9. — ¹⁰ Iz. 53, 3. — ¹¹ I. Tim. 6, 16; I.
 Pét. 1, 12. — ¹² V. ö. Én. 1, 3. — ¹³ Jer. Sir. 1, 12.
 — ¹⁴ Kol. 2, 3. — ¹⁵ Mt. 8, 20. — ¹⁶ Mt. 27, 48. —
¹⁷ Jer. Sir. 1, 2. — ¹⁸ Iz. 63, 3. — ¹⁹ Zs. 68, 21. —
²⁰ Zs. 56, 7. — ²¹ Jn. 8, 3. 5. — ²² Én. 4, 9. — ²³ Én.
 8, 6. — ²⁴ Zs. 43, 21. — ²⁵ Mt. 17, 4. V. ö. Jézus
 Szíve ünnepi zsolozsmájának 8. és 9. olv. — ²⁶
 Jer. 17, 13. — ²⁷ Én. 1, 3. — ²⁸ Zs. 54, 23. — ²⁹ Zs.
 8, 68. 31; Kir. II. 2, 27. — ³⁰ Csel. 4, 32. — ³¹ Jób
 14, 4. — ³² Zs. 50, 4. — ³³ Én. 2, 5. — ³⁴ Fil. 2, 8.
 — ³⁵ Lk. 2, 51. — ³⁶ Karácsonyi zsolozsma 2. noct.,
 6. resp. — ³⁷ Fekete vas., hymn. ad mat. — ³⁸ Mt.
 27, 28. — ³⁹ Curt. Ruffus, Nagy Sándor históriá-
 ja, IX, 5. — ⁴⁰ Én. 3, 11. — ⁴¹ Zs. 145, 7. 9. —
⁴² Zs. 18, 6. — ⁴³ Móz. I. 37, 32. ⁴⁴ Mt. 27, 28. —
 33. — ⁴⁵ Jer. 11, 19. — ⁴⁶ Jn. 6, 59. — ⁴⁷ Zs. 61, 21.
 — ⁴⁸ Zsid. 13, 13. — ⁴⁹ Szent Bernát beszéde min-
 denszentek ünnepére, 5, 9. — ⁵⁰ Zs. 18, 6. — ⁵¹ Iz.
 53, 2 sk. — ⁵² Mk. 6, 6. — ⁵³ Jn. 6, 51; 4, 14. —
⁵⁴ Mt. 4, 2. — ⁵⁵ Mk. 14, 33. — ⁵⁶ Zs. 92, 1. —
⁵⁷ Zs. 103, 1 sk. — ⁵⁸ Kor. I. 4, 9. ⁵⁹ Zs. 70, 7;
 43, 15. — ⁶⁰ Zs. 105, 23. — ⁶¹ Zs. 79, 9. — ⁶² V. ö.
 Iz. 5, 2. — ⁶³ Jn. 19, 15. — ⁶⁴ Fil. 2, 30; Jn. 10, 18.
 — ⁶⁵ Róm. 8, 32. — ⁶⁶ Ef. 5, 2. — ⁶⁷ V. ö. Lk. 22,

37; Zs. 68, 27; Mk. 15, 23. — ⁶⁹ Kir. II. 1, 26. —
⁷⁰ Kir. II. 1, 22. — ⁷¹ Zsid. 4, 12. — ⁷² Zs. 5, 13. —
⁷³ Jel 5, 5. — ⁷⁴ Pét. I. 5, 8. — ⁷⁵ Zs. 18, 6. —
⁷⁶ Móz. V. 32, 11. — ⁷⁷ V. ö. Móz. II. 15, 13. —
⁷⁸ Zs. 101, 4 sk. — ⁷⁹ Kol. 2, 9. — ⁸⁰ V. ö. Fil. 3,
 21. — ⁸¹ Jn. 12, 32. — ⁸² Zs. 21, 17 sk. — ⁸³ Zs. 83,
 10. — ⁸⁴ Pét. I. 4. — ⁸⁵ Sz. Ágostonnak a Je-
 lenések Könyvéhez írt 4. homliája. — ⁸⁶ Lk. 23,
 34. — ⁸⁷ Mt. 5, 54. — ⁸⁸ Zs. 144, 7. — ⁸⁹ Zs. 144, 8.
 — ⁹⁰ Lk. 23, 43. — ⁹¹ Zs. 9, 11. — ⁹² Jn. 19, 26. 27.
 — ⁹³ Jn. 19, 25. — ⁹⁴ Mt. 27, 46. — ⁹⁵ Zs. 90, 15.
 — ⁹⁶ Jn. 19, 28. — ⁹⁷ Mk. 15, 23; Mt. 27, 34. —
⁹⁸ Jn. 2, 21. — ⁹⁹ Mt. 26, 39. — ¹⁰⁰ Jn. 19, 28. —
¹⁰¹ Zs. 68, 22. — ¹⁰² Tim. II. 4, 7. — ¹⁰³ Tim. II. 4,
 8. — ¹⁰⁴ Zs. 83, 11. — ¹⁰⁵ Mt. 24, 13. — ¹⁰⁶ Lk. 23,
 46. — ¹⁰⁷ Jn. 14, 30. — ¹⁰⁸ Fil. 2, 7. — ¹⁰⁹ Zsid.
 5, 7. — ¹¹⁰ Zs. 124, 1. — ¹¹¹ Zs. 142, 6. — ¹¹² Csak a
 régieknek volt ez a meggyőződésük. — ¹¹³ Zs. 67,
 11. — ¹¹⁴ Sirák 24, 29. — ¹¹⁵ Én. 5, 10. — ¹¹⁶ Iz. 55,
 1. Pét. I. 1, 18. — ¹¹⁷ Zs. 15, 2. — ¹¹⁸ Róm. 5, 10. —
¹¹⁹ Fil. 2, 10. 8. — ¹²⁰ Lk. 2, 21. — ¹²¹ Iz. 9, 6. —
¹²² Zs. 95, 10. A Hetvenes ford. szerint. — ¹²³ Fil.
 2, 8. — ¹²⁴ Lk. 22, 43 sk. — ¹²⁵ Jer. 23, 9. — ¹²⁶ Én.
 5, 10. — ¹²⁷ Zs. 50, 16. — ¹²⁸ Sz. Ágoston magya-
 rázata a 93. és a 140. zsoltárhoz. — ¹²⁹ Iz. 50, 6. —
¹³⁰ Zs. 68, 8. — ¹³¹ Zs. 8, 6. — ¹³² Virágvas. zso-
 lozma, 3. noct. 9. resp. — ¹³³ Róm. 1, 18. — ¹³⁴
 Jób 5, 7. — ¹³⁵ Pét. I. 2, 22. — ¹³⁶ Jer. 5, 21; 6, 8.
 — ¹³⁷ Róm. 8, 32. — ¹³⁸ Jn. 18, 8. — ¹³⁹ Jn. I. 5, 6.
 — ¹⁴⁰ Jn. 19, 34. V. ö. a 3. fej. 2. és köv. pontjait.
 A szentírás-magyarázók az oldalsebben a kereszt-

tény életre vezető út kapuját látják. A vérben és a vízben a szentségek képét. A vérben a bűnbánat szentségét, mely megszabadít a tényleges bűnöktől, a vízben a keresztséget, mely megszabadít az eredeti bűntől. — ¹⁴¹ V. ö. Zs. 63, 7. — ¹⁴² Zs. 86, 16. — ¹⁴³ Ên. 6, 12. — ¹⁴⁴ Jel. 5, 1. — ¹⁴⁵ Zs. 73, 12. — ¹⁴⁶ Zs. 50, 14. — ¹⁴⁷ Zs. 50, 19. — ¹⁴⁸ Ên. 8, 6. — ¹⁴⁹ Jak. 1, 17. — ¹⁵⁰ Jn. 15, 5.

TARTALOM

Előszó	5
Bevezetés	11
I. fejezet: A szőlőtő tulajdonságai	12
II. fejezet: A szőlő metszése	14
III. fejezet: A szőlő kapálása	18
IV. fejezet: A szőlő kotozése	26
V. fejezet: Első hasonlat: A szőlőtő törzse	36
VI. fejezet: Második hasonlat: A szőlőtő levelei általában	46
VII. fejezet: A szőlőlevél részletesen. Krisztus első szava a kereszten	49
VIII. fejezet: A második szőlőlevél: Krisztus második szava a kereszten	51
IX. fejezet: A harmadik szőlőlevél: Krisztus harmadik szava a kereszten	54
X. fejezet: A negyedik szőlőlevél: Krisztus negyedik szava a kereszten	58
XI. fejezet: Az ötödik szőlőlevél: Krisztus ötödik szava a kereszten	61
XII. fejezet: A hatodik szőlőlevél: Krisztus hatodik szava a kereszten	65
XIII. fejezet: A hetedik szőlőlevél: Krisztus hetedik szava a kereszten	67

10. VÉRROZSÁK. Assisi Szent Ferenc Dicsőséges Sebhelyei. iForetti. II. kötet. Dr. Kőszeghy Mihály fordítása.
11. Rajmundus Lullus—Szedő Dénes:
IMÁDÓNAK ÉS IMÁDOTTNAK KÖNYVE.
Szemlélődések az év minden napjára.
12. Váth János:
LYRA COELESTIS. A magyar szentének-
költészet története.
13. Szent Bonaventura—Kilián Csaba:
KRISZTUS, A MI SZÖLÖTÖNK.
14. Breton Bálint—Szent Bonaventura Egyház-
irodalmi Iskola:
A MI KRISZTUSUNK.
15. Szent Bonaventura—Schrotty Pál:
AZ ÉLET FÁJA. *Lignum vitae.*
16. Temesvári Pelbárt—Dám Ince:
A NAPBA ÖLTÖZÖTT ASSZONY. Szemel-
vények a Stelláriumból.
17. Szent Bonaventura—Keresztes Vilmos:
AZ ÉLETSZENTSÉG ÚTJÁN. *De triplici via.*
18. Sziénai Szent Bernardin—Lukács Pelbárt:
TARTSUNK BŰNBÁNATOT! Antológia.
19. Szent Bonaventura—Dám Ince:
ÉLETEM KRISZTUS. *De V festivitibus
Pueri Iesu, De praeparatione ad Missam, De
XXV Memorialibus, De imitatione Christi,
Officium de passione Domini.*
20. EGYED TESTVÉR ARANYMONDÁSAI.
P. Oláh Oktáv O. F. M. fordítása.

21. Szent Bonaventura—Tátrai Gyula:
A KLASTROMI ÉLET TÖRVÉNYEI. Regula novitiorum, Sermo super Regulam Fratrum Minorum, Epistola de tribus quaestionibus.
22. Szent Bonaventura—Nagymányoky Gilbert:
KATOLIKUS HIT TAN. Breve loquium.
23. Szent Bonaventura—Dám Ince:
ELMÉLKEDÉSEK AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA. Szemelvények Szent Bonaventura műveiből. I. kötet.
24. Szent Bonaventura—Dám Ince:
ELMÉLKEDÉSEK AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA. Szemelvények Szent Bonaventura műveiből. II. kötet.
25. Szent Bonaventura—Dám Ince:
ELMÉLKEDÉSEK AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA. Szemelvények Szent Bonaventura műveiből. III. kötet.
26. Szent Bonaventura—Dám Ince:
ELMÉLKEDÉSEK AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA. Szemelvények Szent Bonaventura műveiből. IV. kötet.
27. B. Duns Scotus—Dám Ince:
BÖLCSELŐK IMAKÖNYVE. Tractatus de primo Principio.